

[Kaj Poulsen]

bejde, altså tror mere på de nye makkere end på det samarbejde, vi kunne have haft. Det kan vi kun beklage, men vi håber selvfølgelig, at den næste sag vil vise, at vi også kan slås.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ja men nogle gange, hr. Kaj Poulsen, kan det jo godt betale sig at bruge sin egen vurderingsevne og så spørge dem, man ellers stoler på i disse sammenhænge, og det har vi gjort. Vi har talt med folk, som sidder som A-kasseforretningsførere og ved noget om disse ting. Vi går selvfølgelig ikke bare på lykke og fromme ud i sådan noget. I øvrigt har jeg efterhånden arbejdet med disse ting i ca. 5 år, så det er jo ikke sådan, at jeg ikke aner, hvad vi taler om, og det ved hr. Kaj Poulsen sandelig også godt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-6, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Anden behandling af lovforslag nr. L 109:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige. (Uddannelsesydelse og iværksætterydelse til ledige over 25 år).

(Fremsat 13/12 84. Første behandling 17/1 85. Betænkning 24/5 85).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 17 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

17) Anden behandling af lovforslag nr. L 110:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Forlænget dagpenget).

(Fremsat 13/12 84. Første behandling 17/1 85. Betænkning 24/5 85).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Det, der nu behandles, er arbejdstilbudsordningen. Ikke, som den så ud, da den første gang blev præsenteret, heller ikke, som den så ud, da den blev ændret anden gang, idet forligspartierne blev overbevist om, at det, man havde foreslået, var urealisabelt. Men nu er der kommet et nyt forslag.

Denne sag har haft en behandling igennem folketinget, som er overordentlig kritisabel. Ikke fordi udvalgsarbejdet ikke har taget lang tid. Udvalgsarbejdet har taget lang tid, vi har stillet utrolig mange spørgsmål, som har klarlagt, at denne ordnings gennemførelse er urealistisk. Forslaget er uigennemtænkt, og det vil ikke kunne gennemføres efter den hensigt, som flertallet taler om. Det vil føre til, at man jager folk ud i håbløshed.

Men hvad er det, der mangler, for at dette forslag kan få en rimelig behandling? Ja, vi har jo igennem utrolig mange spørgsmål forsøgt at få afklaret, hvem der skulle have ansvaret for, at man på lokalt plan fik stillet uddannelsestilbuddene til de langtidsledige til rådighed, og hvem der på centralt plan skal have ansvaret for, at disse ting faktisk sker. Vi får udflydende, vi får upræcise, vi får ingen svar. På trods af, at dette forslag har været grundigt behandlet i udvalget, på trods af, at det er 7 måneder siden, man har fremsat det, aner man ikke, hvordan man

[Kaj Poulsen]

overhovedet skal administrere selv de mindste sager på området for at opfylde det, man siger man vil, nemlig tilbyde folk uddannelser på områder, hvor der er gode beskæftigelsesudsigter.

Vi har for øvrigt forsøgt at få at vide, på hvilke områder man kan give uddannelser med gode beskæftigelsesudsigter. Hvor er de uddannelsespladser? Vi har forsøgt at få at vide, hvor de uddannelsespladser med gode beskæftigelsesudsigter findes i Roskilde amt, i Fyns amt, i Ringkøbing amt, i Varde eller Nordjylland. Ingen steder. Ingen svar. Udflydende bemærkninger. Undervisningsministeren har fundet en udmærket sætning, som han sætter ind i en række af svarene: »Dertil kommer, at jeg vil sørge for, at der kommer et væld af uddannelsesstilbud.« Den har vi fået i flere svar.

På trods af, at forslaget har været gennem denne store, grundige behandling i udvalget, inden det nye forslag kom, har det ikke klarlagt tilstrækkeligt, hvad vi skal gøre i den situation. Men det har dog klarlagt så meget, at flertallet er gået sammen indtil flere gange for at prøve at rette forslaget til, og vi tror ikke, mulighederne for at klarlægge endnu flere af disse problemer er til stede på baggrund af det, der er sket i de seneste dage.

Vi kunne jo spørge, hvad det er for uddannelser, man sigter til, når man taler om fremtidens beskæftigelse. Det lyder jo smukt, og det er de svar, vi får. Så spørger vi, hvad det så er for en fremtidens beskæftigelse inden for industrien, industriministeren f.eks. har planlagt. Ja, hvad er svaret? Svaret kommer på bilag 50; det er spørgsmål 130. Man har godt nok nedsat et udvalg, men det er lige nedsat, det er ikke kommet med nogen tanker, og det vil nok vare et stykke tid.

Man aner ikke, hvad det er, man vil udanne folk til. Hovedhensigten er selvfølgelig også at få folk ned på nedsatte dagpenge.

Vi må indrømme, at efterhånden som vi har fået afdækket problemerne i forbindelse med denne lovgivning, har vi hørt forligspartiet det radikale venstres ordfører udtale sig mange gange, og så var vi da overbevist om, at det radikale parti også stod bag sin ordfører. Men hvis hr. Estrup f.eks. udtaler sig i Aktuelt, B.T. og Jyllands-Posten i december og siger, at nu skal der være garanti for, at vi har de uddannelsespladser, der er behov for, ja, så må vi i dag konstatere, at disse aviser

bliver nødt til at henvende sig til fru Lone Dybkjær med hensyn til, om nu det radikale parti også mener det.

Eller hvis hr. Estrup i februar udtaler til Information, Berlingske Tidende og Ekstra Bladet, at nu er det ikke bare et spørgsmål om uddannelsespladser nok, nu skal der også være garanti for, at de matcher med de langtidslediges forudsætninger, ja, så tror vi selvfølgelig, at det radikale parti står bag disse udtalelser. Men Information, Berlingske Tidende og Ekstra Bladet må jo så henvende sig hos fru Lone Dybkjær og spørge, om det radikale venstre nu også mener det.

Hvis hr. Estrup i april og maj måned i alverdens blade i dette land giver udtryk for, at nu skal vi også sørge for, ikke alene at der er garanti for disse uddannelsespladser, ikke alene at de også matcher, men at de nu også skal være geografisk fordelt, således at de langtidsledige har mulighed for at frekventere disse kurser, ja, så må vi konstatere, at det ikke kan betale sig at spørge hr. Estrup. Så må vi igen ty til fru Lone Dybkjær og spørge, om det nu også er rigtigt.

Jeg synes, den måde, det radikale venstre har opført sig på i denne sag, er langt under lavmålet. Men der er vel ikke nogen i dette hus, som efterhånden kan være i tvivl om, hvorfor det var en radikal politiker, der her fra folketingets talerstol kunne sige følgende bevingede ord: »Et ord er et ord, og en mand er en karklud!«

Jeg synes faktisk, at hr. Estrup skulle have stået ved nogle af de tilsagn og udsagn, han er kommet med over for de langtidsledige. Man er jo faldet fuldstændig sammen i forhold til, hvad man har lovet befolkningen at det skulle ende med.

Det, det drejer sig om, er altså, at vi skal have folk på forlængede dagpenge, på trods af at man jo skriver i teksten til det nye forlig, at ingen vil komme på forlængede dagpenge.

Vi har senere fået at vide, at langtidsledige godt kan komme på forlængede dagpenge allerede i juli måned i år. Hvordan kan det nu lade sig gøre? Ja, ministeren siger i besvarelsen, at de er godt nok bedre stillet, end de har været hidtil, for som det har været hidtil, blev de bare smidt over på det sociale system.

Hvordan har hverdagen så været på dette område? Hverdagen har været, at kommu-

[Kaj Poulsen]

nerne naturligtvis har sørget for, at ledige, der på grund af ferie, sygdom eller andet ikke har kunnet deltage i et jobtilbud og ikke har kunnet opnå de 1.040 timer, har fået de timer, de har manglet. Hvorfor? Fordi kommunen selvfølgelig har en interesse i, at folk har beskæftigelse, således at de ikke belaster de sociale systemer. Kommunen behøver ikke at tage de hensyn, for nu har regeringen og det radikale venstre sørget for, at de pågældende ryger lukt over i forlængede dagpenge, først 70 pct. og så 55 pct., en lavere betaling, end hvis de var kommet på bistandsloven.

Hvordan er det så gået med forudsætningen, efter at man har lavet forliget? Under førstebehandlingen fik vi at vide, at arbejdstilbudsordningen var utrolig dårlig. Den havde ikke opfyldt forventningerne. Det var kun $\frac{1}{3}$, der havde fået beskæftigelse, og derfor skulle den selvfølgelig laves om, så vi kunne få de mennesker lukket ud af systemet. Det har man faktisk fortsat med at påstå, indtil man lavede et nyt forlig. Så var man nødt til at lave forudsætningerne om for at få det til at hænge sammen med det antal uddannelsespladser, man påstår man har, og det gør man faktisk i svaret på spørgsmål nr. 214. Der skriver man:

»De hidtidige erfaringer viser således, at halvdelen af de tidligere arbejdstilbudsmottagere selv skaffer sig arbejde i det omfang, det medfører, at de ikke mister dagpengereguleringen.«

50 pct.! Hvad er det, man plejer at sige? Man plejer at sige, at de hidtidige erfaringer viser imidlertid, at ca. $\frac{1}{3}$ af de hidtidige arbejdstilbudspersoner kan forventes selv at skaffe sig arbejde og dermed ikke har ret til yderligere uddannelsesydelse.

Tænke sig, at man er nødt til at lave så voldsomt om på forudsætningerne for at foregøgle, at man har klaret problemerne. Hvis ministerens sidste svar er rigtigt, nemlig at det er 50 pct., der selv skaffer sig arbejde, har arbejdstilbudsordningen jo været en bragende succes. Hvorfor så lave den om? Jo, man skal lave om, fordi man vil have dem ud på nedsatte dagpenge.

Vi synes, det er uanstændigt, at man kan bruge argumenterne på den måde.

Vi har i udvalget spurgt, hvor arbejdsministeren vil få alle de pladser fra i efteruddannelsen, som hun påstår hun vil fremskaffe. Vi

har selvfølgelig spurgt på baggrund af, at metalindustriens efteruddannelsesudvalg har lavet et notat i denne sag, hvori man siger:

»I 1985 forventes der afsat 40 mill. kr til de pågældende arbejdsmarkedsuddannelser. Af dette beløb afsættes ca. 24 mill. kr. til drift og resten til etablering. Driftsmidlerne fordeles mellem efteruddannelse og specialarbejderuddannelse i forholdet 2:1, hvilket betyder, at der vil være 8 mill. kr. til efteruddannelsesforløb. Såfremt jern- og metalindustrien får tildelt en andel af disse midler efter samme fordelingsnøgle som efteruddannelsesmidler i øvrigt, kan der inden for vort område iværksættes aktiviteter for 4,2 mill. kr. Dette svarer til ca. 100 kursister, såfremt størrelsesholdet sættes til 12 af en gennemsnitlig kursusvarighed på 20 uger.«

Man kan altså skaffe plads til 100 kursister inden for Jern og Metal, som tager hovedparten af efteruddannelsen, og alligevel påstår man fra ministeriet, at man rask væk skaffer 600 pladser med denne bevilling. Det er dokumenteret fejlagtigt.

Ministeren har i et af de svar, vi har fået, efter at der var lukket for spørgsmål i udvalget, sagt, at hun ikke kendte papiret. Det skal ministeren komme til, for nu får vi et udvalgsarbejde, så vi kan få dette her behandlet anstændigt.

Det skal være det sidste, jeg tager fat på. Når jeg har sagt, at vi har haft et meget grundigt udvalgsarbejde, så er det afgjort sandt. Der er stillet mange hundrede spørgsmål, og formanden har kørt det med meget liberal hånd, og det er gået glimrende, men kun indtil den 15. maj i år, for så stod der lakonisk på en indkaldelse til arbejdsmarkedsudvalget, at flertallet havde bestemt, at der nu var lukket for skriftlige spørgsmål, fordi man nu skulle til at afgive betænkning. Vi havde hørt rygter om, at der var nogle forhandlinger i gang, men udvalget fik ikke noget at vide. Udvalget kunne ikke arbejde – der var jo lukket for, at vi kunne stille spørgsmål.

Natten mellem den 21. og 22. kom der ud fra de nedrullede gardiner en ny forligsaftale mellem det radikale venstre og regeringen, som af det radikale venstre blev betegnet som 1980ernes reform, et forslag, som faktisk fuldstændig ændrer det forslag, vi her behandler, idet man har rykket startdatoen 2 år. Ingen beregninger om de samfundsøko-

[Kaj Poulsen]

nomiske virkninger – ingenting. Det, vi fik at vide, var, at flertallet nu havde indgået en aftale, og at det nu bare gjaldt om at få afgivet betænkning, og at der var lukket for yderligere spørgsmål. Man ønskede og turde ikke få afklaret, hvilke besværligheder det nye forslag indeholdt. Først efter et voldsomt pres i udvalget, også efter at statsministeren havde været i samråd og erklæret, at det var noget af det mest demokratiske, han havde oplevet, at et flertal lukkede for yderligere spørgsmål, selv om det var et helt nyt forslag, der var lagt på bordet, kom formandens konduite igen til at betyde, at vi trods alt fik halvanden time til at stille spørgsmål om det nye forslag. Dagen efter kl. 18.00 var der så lukket for samrådsspørgsmål; det var der heller ikke mulighed for derefter.

På det tidspunkt var der ikke indløbet ét eneste svar på de spørgsmål, vi havde haft halvanden time til at stille, og dermed var muligheden for at få uddybet nogle af de svar, ministeren havde givet, selvfølgelig udelukket. Da så svarene var kommet og man skulle til at afgive betænkning, havde flertallet ikke engang tid til at gennemgå disse besvarelser, og da vi gjorde opmærksom på det, fik vi blot at vide, at flertallet mente, der nu skulle afgives betænkning – hvad mente socialdemokratiet?

Vi mener ærligt talt, at det er uanstændigt, at man har behandlet folketinget på denne måde, når det drejer sig om en lovgivning af denne karakter, der i løbet af de næste 2½ år kommer til at berøre 200.000 mennesker i vort samfund, og det er baggrunden for, at vi ønsker, at dette forslag skal have en fornuftig behandling imellem anden og tredje behandling.

Derfor ønsker vi i henhold til grundlovens § 41, stk. 3, og folketingets forretningsordens § 3, stk. 1, at vi får 12 søgnedage imellem anden- og tredjebehandlingen, således at vi kan få gennearbejdet det nye forslag så rimeligt, at man i hvert fald ved, hvad det er, der er vedtaget bag de nedrullede gardiner i arbejdsministeriet.

Vi skal heller ikke skjule, at vi stadig væk har et lille håb om, at hr. Estrup står ved nogle af de udtalelser, han er kommet med. Vi håber på, at vi i løbet af disse dage igen kan få overbevist det radikale venstre og hr. Estrup om, at dette her er en uanstændig be-

handling af de langtidsledige i det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg skal først blot sige til hr. Kaj Poulsen, at man ikke behøver at spørge andre socialdemokrater, om hans udtalelser står til troende, for det er åbenbart for enhver, at det gør de ikke.

Dernæst vil jeg sige, at det må undre, når hr. Kaj Poulsen siger, at langtidsledige kan komme på nedsatte dagpenge efter 1. juli. Jeg har flere gange bemærket, at hr. Kaj Poulsen ikke er i stand til at regne – det har vi set adskillige eksempler på – men han er åbenbart heller ikke i stand til at læse, eller også er han ikke i stand til at bladrede sider. I hvert fald vil jeg gerne have lov til at citere fra det spørgsmål og svar, som hr. Kaj Poulsen selv nævnte, nemlig spørgsmål nr. 225, der står der på s. 2, men det er et lille afsnit øverst på siden:

»Til spørgsmålets andet afsnit skal jeg bemærke, at en ledig, der i arbejdstilbudsperioden ikke opnår 1.040 timer inden 1. juli 1985, vil være berettiget til et supplerende arbejdstilbud efter de almindelige regler i § 18 i bekendtgørelsen om arbejdstilbud til ledige.«

Det burde være tilstrækkeligt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes faktisk, hr. Estrup skulle prøve at se, hvad det er, der er spurgt om, og hvad svaret i det hele taget går ud på. Det, det drejer sig om, er dem, der afslutter deres første arbejdstilbud efter 1. juli 1985, og som ikke har opnået de 1.040 timer. Det er noget helt andet.

Bo Kristensen (KF):

Vi har haft dette lovforslag til behandling meget længe, og jeg er enig med oppositionen og hr. Kaj Poulsen, når han siger, at vi har haft et grundigt udvalgsarbejde i de forløbne 7 måneder, og der er selvfølgelig specielt grund til at sige formanden tak for, at vi har kunnet gennemføre et så grundigt og seriøst udvalgsarbejde, som vi har gjort i denne sag. Jeg synes også, at hr. Kaj Poulsen skal

[Bo Kristensen]

have den indrømmelse, at det arbejde, der har fundet sted, bl.a. skyldes oppositionens iver efter at stille spørgsmål, idet vi er kommet op på 260 spørgsmål og har fået 72 henvendelser og deputationer, så sagen er blevet belyst på mange måder.

Dette lovforslag er blevet gennemarbejdet i udvalget, fra det blev fremsat i november måned og frem til denne andenbehandling, og det har bevirket, at arbejdsministeren har stillet nogle ændringsforslag, som det konservative folkeparti i øvrigt kan tilslutte sig.

Men disse ændringsforslag giver ikke det konservative folkeparti nogen anledning til at tale om, at vi nu har et helt nyt forslag. Det, der reelt er tale om, er, at vi ændrer ikrafttrædelsestidspunktet for de langtidsløde, som er færdige med første job den 1. juli.

Derfor må man blive noget forundret, når hr. Kaj Poulsen her giver udtryk for, at dette er et helt nyt forslag. Gentagne gange har vi måttet høre i debatten ude omkring i landet og i medierne, at vi nu kaster folk ud håbløshed. Men hvad er det, der er tale om? Det er, at de ledige i stedet for det andet jobtilbud, hvor kun ca. 2 pct. blev i arbejdet, nu får adgang til i stedet for det andet jobtilbud at få en fornyet uddannelse eller en alternativ uddannelse. Det er i sig selv af stor værdi, sådan at forstå, at en 18 måneders uddannelse vil være kompetencegivende, og en kompetencegivende uddannelse medfører, at man ender på dimittendsatsen og altså ikke ude i håbløshed, som hr. Kaj Poulsen taler om.

Sådan kan vi blive ved med at bruge påstande, og når man ser hr. Kaj Poulsens regnecksempler, må man sige, at der er i hvert fald én ting, han er god til, nemlig at regne den ud for oppositionen og ikke foretage rent faktiske matematiske udregninger. Jeg synes også, der er grund til at sige, at de stillede ændringsforslag bevirker, at vi kan tale om, at mennesker får mulighed for at forbedre deres grunduddannelse, ikke bare med hensyn til færdighed, men også med hensyn til basal viden og kunnen, for der er jo grupper i vores samfund, som kommer ud i større og større håbløshed ved at gå ledige, som det er i dag. Det får de mulighed for at rette op på, og jeg mener, det er forbavsende, at oppositionen vil håne et flertal for at give mennesker en bedre grunduddannelse, som der lægges op til med dette forslag.

Jeg synes egentlig, man bevæger sig på et meget højt plan i sin hån mod det flertal, som her vedtager, at de ledige får mulighed for at få en grunduddannelse og en kompetencegivende uddannelse, mens de går ledige – det er jo det afgørende i vores forslag.

I udvalget blev der stillet nogle spørgsmål om, hvilke uddannelser der var, og hvilke uddannelser der ville blive, og dér vil jeg gerne tillade mig at henvise til betænkningens side V, bilag 2, hvoraf det meget nøje fremgår, hvilken økonomi der er til rådighed efter den aftale, der er indgået, og på hvilke områder uddannelsen ligger, ikke bare set som landsgennemsnit, men også fordelt geografisk, område for område. Jeg synes derfor ikke, hr. Kaj Poulsens bemærkninger har hold i virkeligheden. Der kan henvises til betænkningens V, bilag 2, som helt klart fortæller, hvor undervisningsministeren og arbejdsministeren har uddannelsespladserne.

Der er den væsentlige faktor i dette forslag, at vi ikke fra centralt hold har et ønske om at dirigere, hvilke uddannelser der skal sættes i gang eller accelerere. Det må afhænge af det område, hvor man bor, hvilke tiltag der er på arbejdsmarkedet, hvilke industrier der vokser i det enkelte geografiske område og dermed giver grundlag for at give en bedre uddannelse med et fagligt indhold, som igen fremmer ekspansionen i de enkelte områder.

Jeg var noget forbavset over hr. Kaj Poulsens opridsning af udvalgsarbejdets procedure, navnlig på baggrund af, at et af de punkter, hr. Kaj Poulsen glemte at fortælle om her, var, at oppositionen, da vi åbnede for spørgsmål, fortalte, at man havde 12 spørgsmål, man bare lige ville have besvaret, fordi man havde undersøgt sagen ganske nøje, hvilket imidlertid resulterede i, at arbejdsministeriet modtog 52 spørgsmål. Jeg synes ærlig talt, det er kendetegnende for den situation, vi var i, at oppositionen altså havde et ønske om at lave chikane. Jeg synes, det er i orden, at en opposition bruger de muligheder, der er, men man skal ikke her fremstille det, som om det er et flertal, der prøver at presse noget ned over hovedet på oppositionen. Oppositionen bad om svar på 12 spørgsmål, og så kom der 52. At få besvaret det synes jeg er meget flot i et samarbejde i et udvalg.

[Bo Kristensen]

Alt i alt kan jeg sige, at vi er klar til at gennemføre denne lovgivning, for vi mener, det er en af de positive ting, der sker for de ledige, idet det giver dem en ny og forbedret situation på arbejdsmarkedet.

Vi stemmer for de ændringsforslag, der er stillet af arbejdsministeren.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Til hr. Bo Kristensen: der er faktisk ikke nogen, der håner oppositionen for at give arbejdsløse mulighed for at tage en uddannelse på en dagpengeydelse. Det er en for drejning af kendsgerningerne. Det, vi tager afstand fra og har taget skarpt afstand fra hele tiden, er, at de arbejdsløse, hvis de enten ikke kommer ind på en uddannelsesinstitution eller bagefter ikke får arbejde, bagefter bliver sat på nedsatte dagpenge, og det gør de. Vi har fået et svar, hvori der står, at man vil forsøge at skaffe uddannelsespladser nok, men kendsgerningerne er, at den, der ikke kommer ind på en uddannelsesplads på grund af manglende uddannelseskapacitet, ender på nedsatte dagpenge.

Vi håner altså ikke, men vi trækker da noget på smilebåndet, når man i et af de bilag, hvor job med gode beskæftigelsesmuligheder opregnes, nævner laboranter. I den forbindelse vil jeg lige minde om, at hospitalslaboranter i øjeblikket har en arbejdsløshedsprocent på mellem 13 og 14, industrilaboranter på 12, og at begge arbejdsløshedsprocenter er stigende. Det måtte give anledning til, at man trækker på smilebåndet, hvis det ikke var så sørgeligt. Det er den alvor, regeringen har behandlet dette forslag med.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes nok, at slutningen på hr. Bo Kristensens indlæg fortalte noget om de arbejdsvilkår, vi har haft i udvalget. Nu skulle vi ligefrem takke for, at vi måtte have lov til at stille spørgsmål til forslag, der behandles i udvalget. Det synes jeg fortæller noget om, hvilken holdning der er til det parlamentariske arbejde. Det, der blev meddelt, da for manden var så klog at åbne for spørgsmål i udvalget i halvanden time, var, at vi sad med 12 spørgsmål, som vi på det tidspunkt havde

nået at udarbejde. Problemet var nemlig, at forligsteksten forelå for udvalgets medlemmer kl. 9 om formiddagen. Der var møde i salen hele dagen, og vi måtte sidde her i salen og vurdere, hvilke spørgsmål der kunne stilles. Det var ét parti, der havde de spørgsmål på det tidspunkt, men der er 3 partier i opposition i denne sag, som stillede spørgsmål. Men jeg må da så kvittere for, at vi allernådigst fik lov til at stille de spørgsmål. Det var vel nok sødt af regeringen og det radikale venstre. Jeg synes bare, vi skulle have haft bedre tid til at bearbejde sagen.

Hr. Bo Kristensen siger, at det er ude lokalt, vi skal finde ud af, hvor disse uddannelsespladser skal være, og hvad det skal være for nogle. Jeg kan forstå af svaret på det spørgsmål, jeg stillede i mit indlæg, at der overhovedet intet ansvar er placeret centralt. Når regeringen siger, at det skal være uddannelser med gode beskæftigelsesudsigter, smyger man ansvaret af sig herinde i folketinget og siger: det må de klare derude, og så vasker man sig godt og grundigt. Det lyder pænt.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I forlængelse af det, fru Elisabeth Bruun Olesen sagde, skal jeg spørge hr. Bo Kristensen, om hr. Bo Kristensen vil dokumentere den påstand, han fremsatte fra folketingets talerstol om, at oppositionen modsætter sig uddannelsesstilbuddet til de langtidsledige. Er hr. Bo Kristensen uvidende om, at man i 1982 indførte en adgang til uddannelse i selve arbejdstilbuddet på socialdemokratisk foranledning, som siden hen ikke er blevet udnyttet af den nuværende regering? Er hr. Bo Kristensen uvidende om, at vi i foråret 1982 foreslog, at alle langtidsledige allerede ved første arbejdstilbud skulle have mulighed for at gennemføre en uddannelse på en uddannelsesydelse svarende til dagpengeniveauet? Det, uenigheden vedrører, er ikke spørgsmålet om at give de langtidsledige bedre uddannelsesmuligheder, men om, hvorvidt det er menneskeligt rimeligt at løse statsfinansielle problemer ved at tvinge et ukendt antal tusinde mennesker over på først 70 pct. og siden 55 pct. af dagpengene.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil gerne svare hr. Svend Auken først. Ja, jeg er bekendt med socialdemokratiets forslag af 1982 om, at man gerne ville lave uddannelser under første ledighedsperiode.

Men nu har vi jo hørt så meget om, hvor vigtigt det er for socialdemokratiet og oppositionen at få at vide, hvor pengene til disse uddannelsespladser er. Kunne hr. Svend Auken så ikke fortælle os, hvor pengene er til socialdemokratiets forslag til de mange flere, som ønsker uddannelse under første ledighedsperiode, som hr. Svend Auken nu fortæller os at han vil gennemføre? Jeg synes, det er ret interessant, for så er det jo ikke 100 mill. kr., vi taler om, idet der jo er langt flere på første jobtilbud end på andet jobtilbud. Derfor kunne det være interessant at få at vide, hvor de milliarder er i det forslag fra 1982, som nu kommer frem igen. Der skal være sammenhæng i tingene, og denne regering har da også koordineret dem og oven i købet indsat en passus om, at regeringen og det radikale venstre, hvis det bliver nødvendigt, gerne vil afsætte yderligere et beløb til det.

Fru Elisabeth Bruun Olesen talte om håbløshed. Ja men det er jo stadig væk sådan, at den, der tager en kompetencegivende uddannelse på 18 måneder, er på dimittendsatsen bagefter – det er der ingen tvivl om. Ca. 14.000 af dem, der skal have uddannelsestilbud, vil gå på dimittendsatsen efter deres uddannelsesperiode. Det er jo en ret stor del af dem, og for dem er der ikke håbløshed.

Jeg synes, der er mange elementer i dette her, som tåler dagens lys, også når vi taler om spørgsmål. Jeg taler ikke om, hvor mange spørgsmål man stiller i udvalget, hr. Kaj Poulsen; jeg ønsker bare, at man også er redelig. Når man siger, man har forberedt 12 spørgsmål, så er det altså ikke 52 spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg er glad for, at hr. Bo Kristensen siger, der er enkeltheder i dette forslag, der tåler dagens lys. Det betragter vi som tilsagn om et fornyet udvalgsarbejde, hvor vi kan få svar på de spørgsmål, vi stiller.

Det, der får mig til at gå herop, er imidlertid noget andet. Jeg forstår nu på hr. Bo Kristensen, at anklagen før mod oppositionen

for ikke at ville give de langtidsledige bedre uddannelsesmuligheder er trukket tilbage. Hr. Bo Kristensen erkender, at man for det første allerede i 1982 indførte en regel, hvorefter en del af arbejdsperioden under arbejdstilbud kunne bruges til uddannelse, i øvrigt uden ekstra omkostninger for samfundet, og for det andet, at vi i foråret 1984 foreslog, at alle skulle have mulighed for at deltage i uddannelse med en ydelse svarende til dagpengene allerede ved første arbejdstilbud, ikke som en tvangsmæssig udslusningsordning, men som en ret for den enkelte. På den måde ville den enkelte have mulighed for at glide mere harmonisk ind i uddannelsessystemet. Jeg er ikke overbevist om, at der ville have været de store statsfinansielle konsekvenser af det.

De store statsfinansielle konsekvenser kommer først, når man afgiver efter vor opfattelse ikke spor realistiske løfter om, at samtlige langtidsledige, uanset hvor i landet de bor, skal have et tilbud om uddannelse på én gang. Det er, når man fremsætter et sådant tilsagn, som vi naturligvis vil holde flertallet fast på, at alle de praktiske og navnlig alle de økonomiske spørgsmål melder sig. Det er naturligvis det, udvalgsarbejdet vil dreje sig om at få afklaret.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg vil bede hr. Bo Kristensen dokumentere, hvor de 14.000 uddannelsespladser er, som giver ret til dimittendydelse, og som er kompetencegivende; de forekommer ikke på et eneste af de bilag, jeg har fået leveret. På det bilag, der hedder »Oversigt over uddannelsespladser«, er f.eks. alle de uddannelsesmuligheder, der står nævnt under punkt A, voksenuddannelser, kurser, og ikke én eneste af dem giver ret til en dimittendsats bagefter. Det er kun en uddannelse af 18 måneders varighed, der er kompetencegivende, så det, hr. Bo Kristensen sagde, passer simpelt hen ikke.

Tørnæs (V):

Arbejdsløsheden er ikke alene et stort samfundsonde, den er også en svøbe for de mennesker, der rammes af den. Jobtilbudsordningen, der har haft til hensigt, at langtidsledige kunne bevare en vis tilknytning til

[Tørnæs]

arbejdsmarkedet og generhverve ret til dagpenge, har efter vores opfattelse været en tvivlsom succes; alt for mange er kommet ind i en ond cirkel, hvor man er gået fra ledighed til jobtilbud, i ledighed igen og ikke kunnet få den onde cirkel brudt. Det er der nu chancer for. Vi agter effektivt at få brudt den onde cirkel. Ingen tidligere regering har magtet at gøre det. Ingen tidligere regering har været at give de langtidsledige tilbud om, at man ved opretholdelse af maksimumsdagpenge kunne få lov til at erhverve sig en kompetencegivende uddannelse eller at gå i gang med selvstændig virksomhed, hvis man havde lyst til at realisere nogle tanker om selv at sætte produktion i gang. Det er efter vores opfattelse både firsernes reform og et tilbud til de langtidsledige, som ikke kender noget sidestykke.

Det er klart, at en så stor omvæltning har behov for en vis overgangsperiode. Det er derfor forkert, når hr. Kaj Poulsen påstår, at der er kommet et nyt forslag på bordet her i 11. time. Det er der ikke tale om. Det forslag, som foreligger, er godt gennemarbejdet og har i øvrigt ligget på folketingets bord i lang tid, men det er korrekt, at der er stillet ændringsforslag specielt med hensyn til overgangsperioden, specielt med hensyn til indslusningsfasen. Det er også sket, for at man ikke skal komme i den situation, at man ikke kan leve op til de forventninger, den lovgivning med rette giver anledning til.

Det er derfor, det fremgår af de ændringsforslag, som stilles nu, at alle, der slutter et jobtilbud efter 1. juli, får fortrinsret til et uddannelsesstilbud, og at de, der slutter tidligere, også vil have mulighed derfor i det omfang, der er plads til det.

Men det interessante i den diskussion er jo at socialdemokratiet, til trods for at de gentagne gange har påstået, at de har sympati og går ind for, at langtidsledige får uddannelser, nægter at medvirke til det. Dokumentationen herfor er enkel, idet socialdemokratiet i betænkningensbidraget tilkendegiver, at de vil stemme imod, også for så vidt angår lovforslag nr. L 109, der jo alene drejer sig om at give de langtidsledige et uddannelsesstilbud og en iværksætterydelse. Jeg kunne til nød forstå, at socialdemokratiet med den argumentation, det fører, ville gå imod en forlænget dagpengeret. Men at gå imod selve det at give de langtidsledige mulighed for en kom-

petencegivende uddannelse, der stiller dem i en helt anden situation, er efter vores opfattelse meget mærkeligt, og vi er overbevist om, at socialdemokratiet vil få meget svært ved at forklare sine vælgere, hvorfor man ønsker at afskære langtidsledige fra den mulighed.

Så var det minsandten, som om hr. Kaj Poulsen heroppe gav udtryk for, at den gode gamle model nok alligevel var bedre, den model, som socialdemokratiet har skabt eller i hvert fald har været medansvarlig for, nemlig at den, der ikke opnår det tilstrækkelige antal timer i jobtilbudsordningen, går over på bistandsloven, altså at det skulle fortolkes som værende en bedre ordning, end hvis man kunne erhverve sig ret til forlænget dagpengeydelse.

Jeg har forstået, at socialdemokratiet ikke ønsker at færdigbehandle denne sag nu, men ønsker den udsat og påberåber sig ret til det. Jeg synes nok, at den behandling, forslaget har været igennem, giver en tvivlsom begrundelse for det. Men hensigten ved at påberåbe sig, at der ikke har været en tilstrækkelig udvalgsbehandling af ændringsforslagene, er måske i virkeligheden at sløre, at socialdemokratiet med sin stilling her i virkeligheden går imod uddannelse til langtidsledige.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det sidste – at vi ønsker at sløre – var unægtelig et interessant udsagn. I begrundelsen for, at vi har bedt formanden om at udsætte tredjebehandlingen, sagde jeg, at vi ønskede en udvalgsbehandling for at få klarlagt, hvad det nye forslag betyder. Det er da rigtigt, at indholdet er stort set det samme, og at man kun har flyttet startdatoen, men det betyder da noget voldsomt for hele ordningens start. Men når holdningen til det, som hr. Tørnæs sagde ved førstebehandlingen, er, at det bedste ved dette forslag var, at vi så kunne blive fri for at se alle disse fredsaktivister på gaden, og at de i stedet kunne påbegynde en uddannelse, så er man selvfølgelig heller ikke interesseret i at få klarlagt, hvad denne sag drejer sig om, men det ønsker vi altså, for det berører tusinder af menneskers hverdag. Men det er altså ikke hr. Tørnæs' mening.

[Kaj Poulsen]

Hr. Tørnæs sagde, at man, hvis man var færdig med uddannelses tilbuddet efter 1. juli, havde fortrinsret til en uddannelse – det sagde han endda flere gange. Så er der noget, der er smuttet for mig; det må jeg indrømme. Hvad er det for en fortrinsret, man får til uddannelse, når man har afsluttet første jobtilbud? Jeg er ingen steder hverken i det gamle eller det nye forslag faldet over, at der skulle være fortrinsret. Tværtimod har både undervisningsministeren og arbejdsministeren på gentagne spørgsmål svaret, at det ikke er til at administrere, og at man derfor ikke har den fortrinsret.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det er meget vigtigt, at vi diskuterer dette her på et korrekt grundlag, og jeg vil gentage mit spørgsmål til hr. Bo Kristensen: hvor er de 14.000 uddannelsespladser af mindst 18 måneders varighed, som giver ret til dagpenge på dimittendsats? Jeg kan ikke se dem i nogen af de bilag, vi har fået; hvor har hr. Bo Kristensen fundet dem?

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Hvis hr. Kaj Poulsen er interesseret, kan han få svar på sit spørgsmål. Det forholder sig sådan, at de, der har afsluttet deres jobtilbud efter 1. juli 1985, i forhold til de andre har en fortrinsret til at få en uddannelse, og det hænger sammen med, at de, som er sluttet tidligere, i stedet for vil kunne få et jobtilbud. Jeg håber, det er tilstrækkeligt til, at også hr. Kaj Poulsen kan forstå forslaget.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg forstår på fru Elisabeth Bruun Olesen, at det er meget vigtigt for hende at få klaring på de 14.000. Tallene hænger sammen på den måde, at lærlinguddannelserne og de grundlæggende tekniske uddannelser i alt udgør ca. 5.000, og derudover vil man for dem, der er og har været på arbejdsmarkedet i nogle år, via det tekniske og SID-skolesystemet kunne oprette en supplerende uddannelse, der er kompetencegivende og kommer op på de 18 måneder i alt, og som er en faglig uddannelse, der sætter én på dimittend-

satsen. Det var det, som jeg sammenlagde til at være ca. 14.000.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Så må jeg fortælle hr. Bo Kristensen, at sådan kan man altså ikke regne; det er simpelt hen forkert. Der findes på EFG-basis 4.150. Hvis man har gennemgået en basisuddannelse, bliver man ikke dagpengeberettiget, men hvis man indgår en lærlingekontrakt inden for Jern og Metal f.eks., som det er skitseret her i lovforslag nr. L 200, bliver man dagpengeberettiget, og der er også nogle andre. Men alle de tilbud, der er finansieret af de 50 mill. kr. inden for de videregående uddannelser og erhvervsuddannelserne, er kurser, og det at deltage på kursus giver én ikke mulighed for at få dagpenge på dimittendsats bagefter. Det er kun uddannelser af mindst 18 måneders varighed, der er kompetencegivende.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det siger sig selv, at hr. Bo Kristensen har uret i, at der er 14.000, der får mulighed for at komme på dimittendsatsen. Hvis vi nu ser lidt realistisk på sammensætningen af den gruppe, vi taler om, opdager vi, at der for 70 pct.s vedkommende er tale om kvinder. Ved nærmere eftersyn viser det sig, at langt over halvdelen af disse kvinder har det, der svarer til 7., 8. eller 9. klasses grundskole. Ingen af dem vil kunne komme ind på noget af det, der hedder kompetencegivende uddannelse på 18 måneder og bagefter komme på dimittendsats. Det er sludder og vrøvl, og hr. Bo Kristensen ved det godt.

Der er blevet sagt om dette her, at det er firsernes uddannelsesreform. Ja, det kunne det have været, hvis arbejdet var blevet gjort ordentligt. Men arbejdet er ikke gjort ordentligt, desværre heller ikke efter at der er foreslået store ændringer, men heldigvis er der dog sket ændringer – det må jeg dog sige.

Det kunne være blevet firsernes store reform, hvis man havde sagt: nu behøver de arbejdsløse ikke bare at sidde derhjemme og vente på en telefonopringning eller et brev om et arbejde, som de ved ikke kommer, nu må de gå ud og uddanne sig i arbejdsløshedsperioden. Det kunne virkelig være blevet firsernes reform.

[Lilli Gyldenkilde]

Det radikale venstre ved, den kunne være kommet igennem, for der har været et flertal for den: siden dette lovforslag blev fremsat i folketinget, har både socialdemokratiet, SF og for den sags skyld også VS erklæret sig indforstået med at finde penge til disse uddannelser og finde frem til, hvad det er for uddannelser, vi har brug for. Det må tage lidt tid, og vi skal skaffe pengene, men havde der været enighed om, at det skulle gøres, ville det være blevet gjort, og så havde vi haft firsernes reform.

Det, man nu kalder firsernes reform, medens man taler smukt om uddannelser, er at tilbyde de arbejdsløse at uddanne sig, mens de er arbejdsløse, men sætte dem på nedsatte dagpenge, hvis de ikke kan skaffe sig noget arbejde bagefter. Det er det sidste, der er reformen, ikke det første. Det er ikke sådan, jeg normalt udtaler mig om reformer, for reformer står for mig som noget godt, men dette her er faktisk noget skidt. Det er uforståeligt, og det er også i sit inderste væsen uforklarligt, at man vil lave en sådan uddannelsesreform, fordi det er åh så synd, som hr. Tørnæs bl.a. sagde, for de arbejdsløse. Det er jeg enig i at det er. Det er synd for dem, der går arbejdsløse; det er synd for vedkommende at skulle rende fra det ene arbejdstilbud til det andet og se håbløsheden vokse. Det er en skam, at det er sådan. Derfor bør vi åbne for uddannelser.

Men hr. Tørnæs undlod at sige det sidste, nemlig at hvis de så ikke får et arbejde bagefter, har de bare værsgo at komme på nedsatte dagpenge, og det er i sit inderste væsen det, dette her handler om. Alt det med uddannelserne kunne vi bestemt tale os til rette om. Det, vi ikke kan tale os til rette om, er, at folk skal straffes, fordi de går ud og gør, hvad dette folketing beder dem om, nemlig at kvalificere sig til et bedre arbejde, for hvis arbejdspladsen ikke er der bagefter, straffer man dem ved at sætte dem på nedsatte dagpenge.

Når det er sagt, vil jeg også sige, at det selvfølgelig er godt, at man nu med ændringsforslagene erkender, at de 80.000-90.000 uddannelsespladser, der skulle skabes efter det oprindelige forslag, er en umulighed. Da forslaget blev fremsat, var vi nogle stykker, som stod her og sagde: ja men kæreste venner, dette her vil koste et par milliarder kroner, hvis det skal gøres ordentligt;

det kan I ikke gøre for de 90 mill. kr., der er afsat. Derfor kastede vi os ud i et arbejde for at belyse sagen; og i samarbejde med andre har vi været med til at gøre det klart for flertallet, at det var galimatias at tro, at man kunne lave denne lovgivning med tilbagevirkende kraft, noget, man i øvrigt ofte ikke bryder sig om at gøre, men som man altså har gjort.

Det er glædeligt, at man nu er nået dertil, at man ikke tager dem med fra før 1. juli 1985, hvor denne lovgivning skal sættes i kraft. Men det er ikke spor glædeligt, at flertallet, når vi så får nye tal på bordet og for den sags skyld får dem verificeret af kompetente folk, alligevel glad og frejdigt påstår, at der slet ikke er tale om det store tal, men at det er et meget mindre tal, vi skal bruge til uddannelsespladser. Når flertallet i første omgang måtte bøje sig for de tal, der er kommet fra kompetente folk – og hermed mener jeg Landsforeningen af Beskæftigelseskonsulenter, som jo sidder og arbejder med disse spørgsmål hver dag – hvorfor har man så ikke villet være med til at prøve at finde ud af, om ikke også de sidste tal, de er kommet med, er rigtige? Det sidste bilag, udvalget har fået fra denne forening, som tidligere har haft ret, viser, at man på et år skal bruge ca. 33.000 pladser.

Det, vi har villet i udvalget, har bl.a. været at få skabt klarhed om, hvorvidt disse tal er rigtige eller de er forkerte. Det har vi ikke haft lejlighed til, og derfor har vi ønsket at få mulighed for fornyet udvalgsbehandling. Vi har troet på disse tal et langt stykke, og flertallet har bøjet sig for de tidligere tal et langt stykke. Derfor mener jeg, det er i alles interesse at finde ud af, om man nu, fordi man ikke vil erkende, at man har lavet nye fejl, kommer til at snyde en masse på arbejdstilbud, som skal ind i et uddannelsesstilbud, og som ikke kan få det. For hvad sker der så, når det viser sig, at de ikke kan få et uddannelsesstilbud? Som jeg tidligere har sagt, er 70 pct. af dem kvinder, der ikke har de kvalifikationer, der skal til for at gå ind i disse kompetencegivende uddannelser, og som altså derfor er på pumperne i denne sag.

Så bliver der sagt fra ikke mindst de radikales side, at det er sikret, at ingen kommer på graduerede dagpenge før 1988, bl.a. fordi forliget skal tages op til overvejelse i samlingen 1986-87. Jeg synes, det er godt, man har

[Lilli Gyldenkilde]

fået den sikring ind, men jeg er ikke overbevist om, at den er tilstrækkelig, og derfor må vi have lejlighed til at stille spørgsmål i udvalget. Hvad skal der f.eks. ske med den kvinde, der står og mangler 2 måneder i at være færdig med et arbejdstilbud fra den 1. juli 1985? Vil hun ikke komme på graduerede dagpenge? Jo, det vil hun, det er ikke engang sikkert, man vil skaffe hende en uddannelsesplads, og derfor vil hun komme på graduerede dagpenge. Det er sådanne ting, vi må have frem, for jeg er temmelig overbevist om, at det radikale venstre ud fra de bedste hensigter tror på, at ingen kommer på graduerede dagpenge før 1988, for forliget er blevet revideret. Det er vigtigt, at vi får så mange gode og klare oplysninger i udvalget som overhovedet muligt, for argumentet kan da ind imellem spille en rolle herinde i folketinget. Det gælder ikke altid, når det kommer fra opposition, for så siger man: det er såmænd bare, fordi de er opposition, at de siger sådan og sådan, og ofte må man så have folk udefra, som gud ske lov kan blande sig i tingene, uden at vi ligefrem beder dem om det, og så viser det sig altså, at der alligevel var noget rigtigt i det. Jeg vil bede til, at argumentet endnu en gang kommer til at spille en rolle i disse sager, og derfor har vi altså bedt om at få en udsættelse af tredjebehandlingen for at få en ekstra udvalgsbehandling.

Lad mig til sidst i denne omgang lige sige til hr. Tørnæs, der rettede et kraftigt angreb på socialdemokratiet, at det ikke er socialdemokratiet alene, der har sørget for denne udsættelse. Socialdemokratiet har ikke tilstrækkelig mange stemmer til, at de kunne have klaret dette her alene – det kan jeg beklage af andre grunde – så det er socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og VS, der er gået sammen om at få denne udsættelse. Det gjorde vi, fordi vi ikke kunne få den folkeafstemning, som vi gerne ville have haft om denne sag, for vi er nogenlunde sikre på, at befolkningen, når samfundet ikke kan skabe arbejdspladser eller finde ud af at fordele arbejdet bedre, ikke er interesseret i, at nogle skal betale den høje pris ved at ryge ned på graduerede dagpenge.

Estrup (RV):

Efter en så lang og grundig debat, som disse forslag har været igennem – det drejer sig jo faktisk om et halvt år – er der grund til

at repetere perspektivet og dette ikke mindst til benefice for socialdemokratiet, som at dømme efter det seneste døgn's hændelser totalt har fortrængt, hvad sagen drejer sig om, og i stedet går efter billige partitaktiske gevinster, ligesom vi netop har set det også i den foregående sag på dagsordenen.

Med forslaget om uddannelses tilbud brydes en barriere ned, den barriere, som hidtil har forhindret langtidsledige i at følge uddannelser, der kunne give dem ny erhvervs-kompetence. For dem, der har været ledige uafbrudt i 2½ år, og som har haft et arbejdstilbud, der ikke førte til arbejde, er et nyt arbejdstilbud ikke noget tilbud. De har i stedet brug for uddannelse og omskoling, for en ny start på arbejdsmarkedet.

Loven om uddannelses tilbud sikrer dem ret til indtil 2 års uddannelse, samtidig med at de får dagpenge. Dermed brydes den passivitet, som i dag er knyttet til dagpengesystemet og dets krav om at skulle stå til rådighed. Den passive venten og forbuddet mod at foretage sig noget meningsfyldt i ledighedsperioden erstattes af uddannelse og anden aktiv indsats. Det er både de ledige og samfundet bedre tjent med.

Vi ved allerede, at de langtidsledige forstår dette perspektiv. Noget af det mest positive i dette forårs debat har været undersøgelserne af de langtidslediges uddannelsesønsker. Først og fremmest Nordjyllandsundersøgelsen har sandsynliggjort, at mere end 60 pct. af de berørte faktisk ønsker uddannelse. Det er det bedste tænkelige udgangspunkt for, at uddannelses tilbuddene bliver en succes.

Over for dette står socialdemokratiets og venstrefløjspartiernes krampagtige forsøg på at bevare den nuværende tingenes tilstand, kraftigt sekunderet af organisationerne, som bruger deres penge på politiske kampagner i stedet for på konstruktive initiativer, der kunne gavne beskæftigelsen. Ikke på noget tidspunkt i det forløbne halve års debat har der været tale om en konstruktiv indsats eller en egentlig erkendelse af, at langtidsledighed er et så stort problem, at man ikke blot kan lade det nuværende arbejdstilbudssystem fortsætte uændret. Kræfterne er i stedet blevet samlet om den almindelige nedrakning af forslagene og et ægte bagstræverisk forsvar for det bestående.

Ansvar for denne holdning hviler efter min mening først og fremmest tungt på soci-

[Estrup]

aldemokratiet. Partiet forsømte, mens det havde regeringsmagten, at flytte vægten i arbejdsmarkedspolitikken fra passiv udbetaling af dagpenge til aktive beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Nu vil man også forhindre andre i at rette op på den fadæse. I det mindste burde man i socialdemokratiet være så kyndig i arbejdsløshedsforsikringens regler, at man vidste, at udbetalingen af dagpenge direkte forudsætter, at der iværksættes uddannelses- og omskolingsforanstaltninger for langtidsledige.

I lovens § 65 hedder det: »Hvis et medlems ledighed skønnes at blive af længere varighed, påhviler det arbejdsløsheds-kassen i samarbejde med arbejdsformidlingen at bistå medlemmet med at søge dets arbejdsevne og tilknytning til arbejdsmarkedet bevaret gennem udnyttelse af foreliggende muligheder af uddannelsesmæssig, genoptræningsmæssig og omskolingsmæssig art, jfr. § 43.«

§ 43 er, hvis nogen skulle have glemt det, den paragraf, der fastslår, hvornår man fortaber dagpengeretten som følge af manglende tilknytning til arbejdsmarkedet. Omskolingsforanstaltninger og dagpengeret er altså i loven udtrykkeligt knyttet sammen.

Den samme logik er der i de forslag, vi i dag har til behandling. Jeg synes, socialdemokratiet skylder os et svar med hensyn til, om man ønsker forsikringslovens § 65 ændret.

Der er som sagt gået et halvt år siden lovforslagenes fremsættelse, en periode, som er brugt til planlægningsarbejde i ministerierne og til intensivt arbejde i folketingets arbejdsmarkedsudvalg. Sådan bør det være, når man sætter en reform i søen.

Jeg vil gerne minde om, hvad jeg sagde ved førstebehandlingen – og jeg citerer fra forhandlingerne sp. 4457 og 4458: »Der er ingen grund til at skjule, at det, vi nu iværksætter, er et storstillet uddannelsesforsøg, et forsøg, som er vanskeligt at planlægge, og hvis virkninger ikke kan forudsiges med nogen stor præcision...«. Og lidt senere sagde jeg: »... det radikale venstre lægger vægt på, at aftalen om arbejdstilbudsordningen nu bliver til lov så hurtigt som muligt. Vi vil loyalt leve op til aftalen, men vi vil også fastholde regeringen på aftalens sigte og indhold.«

Det er lige præcis, hvad der er sket. De ændringsforslag, som er stillet nu, fastholder

netop aftalens sigte og indhold. Andet og følgende arbejdstilbud erstattes af uddannelsesstilbud og iværksættedyndelse, og retten til dagpenge på maksimumsniveau tidsbegrænses. Det er præcis den ordning, som blev fremlagt i december sidste år og for øvrigt allerede i aftalen fra oktober mellem regeringen og det radikale venstre. Men ændringsforslagene sikrer, at der nu også er den nødvendige overensstemmelse mellem de til rådighed værende uddannelsespladser og det antal langtidsledige, som forventes at søge uddannelsen. Det var, hvad det radikale venstre lovede i januar, og det har vi holdt, oven i købet sådan, at der i indkøringsperioden i efteråret 1985 er skabt en betydelig overdækning af uddannelsespladser.

Det har vist sig nødvendigt undervejs at ændre det tempo, hvori ordningen sættes i værk. Den såkaldte overgangsordning, som skabte en pukkel af langtidsledige med uddannelsesønsker fra lovens vedtagelse, afskaffes med de stillede ændringsforslag. Derved får vi et langt mere logisk og overskueligt system, idet vi får tid til at bedømme de langtidslediges uddannelsesønsker i en rolig indkøringsperiode. Det drejer sig formentlig om ca. 1.500 langtidsledige pr. måned i løbet af efteråret, og vi slipper for en forhatet og tilfældig udbygning af uddannelsessystemet.

I bund og grund er det altså den ordning, som blev foreslået i december, og som er belyst gennem mere end 200 spørgsmål og svar i arbejdsmarkedsudvalget, der nu gennemføres. Det er alene tempoet i indkøringen, der nedsættes, altså en modificering, der går i den retning, som kritikerne af forslagene har ønsket.

Jeg har da også med interesse bemærket, at socialdemokratiet, SF og VS har besluttet sig til at undlade at stemme til ændringsforslagene. Man vurderer dem altså som forbedringer. Alligevel har man nu bebudet, at man vil påberåbe sig grundlovens § 41 for at få tredje behandling af forslagene udskudt. Man må unægtelig spørge, hvorfor de tre partier ikke fandt det nødvendigt at bruge denne mulighed, da folketinget ved påsketid gennemførte det, man da kaldte »historiens største overgreb mod arbejdsmarkedet«. Her var der virkelig tale om ny, kompliceret lovgivning, men det kunne man altså klare på 48 timer.

[Estrup]

Det er jo partiernes ret at bruge, ja sågar misbruge grundlovens paragraffer. Det kan vi andre ikke gøre noget ved, men jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg finder det hamrende usagligt i den foreliggende sag. Det rummer en farlig tendens til at erstatte saglig debat og uenighed med procedurespørgsmål og slagsmål, men det giver naturligvis fagbevægelsen mulighed for at fyre en masse af medlemmernes penge af på usaglige og demagogiske annoncer, sådan som vi har set det i dag, til glæde for den borgerlige presse, og det er måske det, som udsættelsen i sidste ende skal tjene.

Jeg har forstået, at der er tre spørgsmål, man ønsker at få besvaret gennem udsættelsen af tredje behandling. Det er for det første, hvem der har ansvaret for uddannelses-tilbuddene centralt og lokalt, dernæst hvad den enkeltes dagpengerettigheder er, hvis der ikke gives uddannelses-tilbud, og endelig for det tredje uddannelsespladsernes og de uddannelsessøgendes geografiske fordeling. Intet af dette vedrører ændringsforslagene, men det er bl.a. disse spørgsmål, folketingets arbejdsmarkedsudvalg har fået belyst i mere end 250 svar gennem det sidste halve år. Der er altså ikke i dette noget som helst sagligt grundlag for en udsættelse.

Men dernæst mener jeg faktisk, at der så godt, som det er muligt, er svaret på de tre nævnte spørgsmål. Der er redegjort udførligt og detaljeret for planlægnings- og koordinationsindsatsen i de to ministerier. At ministrene i sidste ende er ansvarlige, giver vist sig selv. På lokalt plan ligger ansvaret hos arbejdsformidlingen. Der er opstillet lister, de såkaldte positivlister, over de uddannelser, som rummer gode beskæftigelsesmuligheder, og som der er forpligtelse til at udbygge efter behov, og den enkelte lediges krav på individuel vejledning om uddannelses-tilbud via arbejdsformidlingen er fastslået.

Dernæst om retten til uddannelse. Det er udtrykkeligt fastslået i betænkningen – og jeg citerer:

»Regeringen har iværksat planlægningen for de kommende år, men vil også lade erfaringerne fra ordningens start indgå i vurderingen af de krav, der skal opfyldes i 1986, for at man kan leve op til forpligtelsen om, at der skal være tilstrækkeligt med uddannelsesmuligheder på områder med gode beskæftigelsesmuligheder. Forpligtelsen indebærer,

at alle langtidsledige inden for de 2½ år, hvor uddannelsesydelser kan oppebæres, har mulighed for at følge uddannelse, der har gode beskæftigelsesmuligheder. Bestemmelserne om nedsatte dagpenge bygger bl.a. på denne forudsætning.«

Jeg tror ikke, det kan siges tydeligere, at de langtidsledige har en sådan ret.

Endelig er der fremlagt skøn over den geografiske fordeling for såvel uddannelses-tilbud som langtidsledige, men vi kan naturligvis ikke fastlægge noget, som nødvendigvis må være uklart, nemlig hvilke præcise uddannelsesønsker de langtidsledige har, men der er skabt et system, som kombinerer permanente uddannelsespladser med kursustilbud på lokalt plan, og som derfor er fleksibelt og hurtigt kan tilpasses de behov, som viser sig.

Hr. Kaj Poulsen begrundede i sit første indlæg udsættelsen af tredje behandling med henvisning til de her nævnte problemer. I anden omgang henviste hr. Kaj Poulsen i stedet for til, at det var ændringsforslagenes uoverskuelighed, der var begrundelsen. Det hænger ikke sammen, men det gælder jo så meget af det, hr. Kaj Poulsen siger, eksempelvis også det svar, jeg fik vedrørende spørgsmål nr. 225, hvor hr. Kaj Poulsen fra talerstolen siger, at der er tale om arbejdstilbud afsluttet før 1. juli 1985. Det passer jo ikke, hr. Kaj Poulsen. Det drejer sig om timer opnået inden 1. juli på et arbejdstilbud sluttet efter 1. juli 1985, således som der faktisk er spurgt om det i spørgsmålet.

Og vedrørende fortrinsretten til uddannelsespladser, som hr. Kaj Poulsen åbenbart ikke var opmærksom på, men spurgte hr. Tørnæs om, kunne man bare henvise hr. Kaj Poulsen til at læse bemærkningerne til ændringsforslagene. De er nok uoverskuelige, men de kan dog ikke være mere uoverskuelige, end at man kunne læse bemærkningerne. Der står klart og tydeligt ordet »fortrinsret«, hr. Kaj Poulsen.

Jeg skal ikke opholde mig længere ved de forskellige ting, som efter min mening beklageligt har sænket niveauet for denne debat, men jeg vil til slut sige, at vi nu igangsætter noget, som er et uddannelsesforsøg, og som jeg gang på gang har sagt er et uddannelsesforsøg. Et sådant forsøg indkører man i et fornuftigt tempo, så man kan overskue det. Det er, hvad vi gør. Et sådant forsøg evaluer-

[Estrup]

rer man, når man har haft det kørende et stykke tid. Det er, hvad vi gør. I et sådant forsøg indbygger man en mulighed for at ændre på det, når man har set et resultat. Det er, hvad vi gør. Det er præcis det, der sker som følge af revisionsparagraffen, der sætter ind i 1986-87. Sådan ville alle andre også gøre det, hvis de tænkte sig godt om. Jeg tror, sågar socialdemokratiet kunne finde på at gøre det på samme måde. Det kunne også finde på at gøre det ringere; det så vi under den tidligere regering.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det var jo en anden sludder end det, vi har hørt de sidste 7 måneder.

Må jeg så have lov til at sige, at når hr. Estrup er så brøstholden over, at vi nu skal have udvalgsarbejde, ja ligefrem kalder det hamrende usagligt, at vi skal have det, er spørgsmålet, hvorfor hr. Estrup gør det. Fagbevægelsen, organisationerne, bruger millioner eller i tusindvis af kroner på ikke-konstruktive initiativer, kun til nedrakning af forslagene. Hvad har de opnået med det, hr. Estrup? Den første aftale, hr. Estrup har indgået, hvor er den henne i dag? Den er ikke ændret én gang, den er heller ikke ændret to gange, men den er ændret tre gange på grund af, at organisationerne konstruktivt er gået ind i en kritik af det, hr. Estrup har aftalt med regeringen. Det er selvfølgelig hamrende usagligt, at man siger hr. Estrup imod. Det er også hamrende usagligt, når vi påpeger, at hr. Estrup – og det radikale venstre for øvrigt – gentagne gange har sagt: der skal være uddannelsespladser nok, de skal matche med de lediges forudsætninger, og de skal være geografisk fordelt. Så sent som den 21. marts 1985 har vi fået et bilag fra arbejdsministeriet, hvori det klart fastslås, at disse tre forudsætninger ikke er opfyldt. Så det er ikke hamrende usagligt, at man bare hopper af og siger, at nu kører det hele flot, og at dette er 1980ernes reform.

Jeg synes faktisk, at hr. Estrup – så, nu lyser lampen, så skal jeg kort sige: spørgsmål nr. 225 skal hr. Estrup læse godt og grundigt, for deraf fremgår det klart, at medlemmer, der den 2. juli 1985 på grund af sygdom eller andre ting ikke har opnået de 1.040 timer, vil gå ned på dagpenge på 70 og 55 pct. Det

kan godt være, at hr. Estrup læser dansk anderledes end jeg, men forståelsen af dette spørgsmål er jeg klar over rækker langt ud over denne sal og også ud over hr. Estrup.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er vel omtrent det mest polemiske indlæg, jeg nogen sinde har hørt hr. Estrup holde. Jeg skal senere under debatten give ham svar på spørgsmålet om, hvorfor udsættelsen kommer, hvad vort sigte er med udsættelsen, hvad baggrunden er for det, og hvad vi håber at opnå også radikal medvirken til at få afklaret undervejs. Min personlige vurdering er, at den skarpe, ekstremt polemiske tone i hr. Estrups indlæg her i dag ikke er affødt af irritation over hr. Kaj Poulsen eller andre deltagere i debatten, men er et forsøg på at overbevise de tusinder af almindelige radikale vælgere og organisationsfolk, som fra starten har været imod dette forslag, og som har gjort, at man har ændret det den ene gang efter den anden. Jeg skal nok på et senere tidspunkt give hr. Estrup et ordentligt svar på det spørgsmål, han med rette stiller til socialdemokratiet.

Det eneste, jeg ved denne lejlighed vil have fjernet fra hr. Estrups indlæg, er det indtryk, han efterlader: at socialdemokratiet på intet tidspunkt konstruktivt har spillet ud med hensyn til spørgsmålet om at give de ledige bedre uddannelsesmuligheder. Jeg vil minde om, at den tidligere, socialdemokratiske regering i et godt og positivt samarbejde med det radikale venstre år for år udvidede antallet af uddannelsesmuligheder også for de ledige. Jeg vil minde hr. Estrup om, at vi i fællesskab i foråret 1982 indførte en regel, hvorefter man kunne bruge en del af arbejdstilbudsperioden til at gennemføre en uddannelse. Jeg vil erindre hr. Estrup om, at vi i foråret 1984, også i en forhandling med det radikale venstre og med regeringspartierne, tilbød – gerne som en forsøgsordning – at indføre en vidtgående ret for de langtidsarbejdsløse til allerede ved første arbejdstilbud at få en uddannelsesydelse og deltage i et uddannelses tilbud, så vi har bestemt spillet konstruktivt med i denne sag.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

[Elisabeth Bruun Olesen]

Hr. Estrup ironiserede over, at oppositionen havde brugt grundlovens § 41 om udskydelse af tredjebehandlingen, og spurgte, hvordan det dog kunne være, at man havde fået tvangsindgrebet i overenskomsten igennem så hurtigt, som det skete. Jeg vil da ikke undlade at gøre opmærksom på, at jeg faktisk i udvalget, hver eneste gang der blev spurgt om det, protesterede mod den måde, hvorpå man jappede en tvangslov vedrørende overenskomsterne igennem. Det var fuldkommen uhørt, og det har også senere vist sig, at der er uklarheder i det.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu er vi en del, der er ret optaget af svaret på spørgsmål nr. 225, ikke mindst jeg, da det er mig, der har stillet det, og jeg har valgt ordlyden med henblik på et samråd. Det samråd kunne vi ikke få, for da var der lukket af for mulighederne for samråd. Derfor bliver jeg nødt til at tage den sag op igen, fordi det er en sag, der viser, at det ikke er rigtigt, når man siger, at ingen kommer på graduerede dagpenge før efter 1988, og jeg tror på, at de radikale mener det, de siger, at det er intentionen, at ingen skal på graduerede dagpenge inden 1988. Derfor vil jeg spørge det radikale venstre: hvis det nu viser sig, at der er huller i det her, sådan at der rent faktisk kommer folk på graduerede dagpenge ret hurtigt, hvorfor skal vi så vente til 1986-87, når det ikke har været de radikales mening, at den mulighed skulle være der før efter 1988? Og da er det jo heller ikke meningen, men dér sætter man altså skæringsdatoen: folketingsåret 1986-87.

Der er jo ingen mening i, at folk skal komme i en uheldig situation på grund af nogle huller, fordi vi her ikke kan hitte ud af, at der kan være noget i argumentationen, som er rigtigt, selv når den kommer fra oppositionspartierne. Derfor må jeg spørge endnu en gang: hvis det viser sig, at nogle kommer på graduerede dagpenge, vil man så være med til at ændre det øjeblikkeligt, når det nu ikke har været intentionen?

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg vil gerne starte med at svare fru Lilli Gyldenkilde, for det, jeg påpegede vedrørende § 41 og udsættelsen af tredje behandling, var alene, at det ikke var begrundet i, at der var kommet nye ting op. Spørgsmål nr. 225 vedrører noget, som også var med i de forslag, som blev fremsat i december, men nu får vi altså tid til også senere at finde eventuelle huller, og selvfølgelig skal forslaget ændres, hvis vi finder huller; det er der ingen tvivl om.

Dernæst vil jeg sige til fru Elisabeth Bruun Olesen, at tvangsindgrebet jo immervæk blev gennemført, uden at man benyttede sig af § 41, og det er vel det, det drejer sig om i denne sag; derfor nævnte jeg det før.

Endelig vil jeg sige til både hr. Kaj Poulsen og hr. Svend Auken, at socialdemokraterne åbenbart er sarte, når kritikken pludselig rammer dem selv. Jeg tror, socialdemokraterne skulle begynde at læse igennem, hvad der er blevet sagt fra socialdemokratisk side fra denne talerstol om uddannelses tilbuddene, og huske nogle af de nedsættende ord, som er blevet brugt: »massegrav«, »håbløshed« og andre ting. Det gjorde ikke noget, når det var socialdemokraterne, der sagde det, men nu bliver det pludselig ekstremt polemisk, når jeg kritiserer socialdemokraterne for ikke at have sammenhæng i deres tankegang. Det har de ikke, og det beklager jeg dybt; det lider vi alle sammen under.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Når det er en lovgivning, som drejer sig om at skubbe folk ud af arbejdsmarkedet og over i et system, hvor de bliver ringere stillet end på bistandshjælp, kan man kalde det mange ting – man kan også lade være – men én ting er helt sikker: de mennesker bliver utrolig dårligt stillet.

I spørgsmål nr. 225, som hr. Estrup altså har misforstået, spørger vi: kan ministeren bekræfte, at langtidsledige, som har afsluttet deres arbejdstilbud den 2. juli osv. – ikke før den 1. juli, som hr. Estrup troede der var svaret på. På det svarer ministeren, at hun kan bekræfte, at disse medlemmer er bedre stillet, end de har været hidtil, idet de hidtil ville komme ud af systemet, men nu får de 70 pct. og 55 pct., på trods af at man i for-

[Kaj Poulsen]

ligsteksten har skrevet, at ingen vil komme derned.

Nu sagde hr. Estrup også, at dette var så godt, og at der allerede her i efteråret står 15.000 uddannelsespladser parate. Hvor? Vi skal altså sætte en ordening i gang den 1. juli. Lovforslaget bliver gennemført på et tidspunkt, hvor samtlige tidsfrister for tilmelding til en række af disse kurser er overskredet, og alligevel står man bare og slår ud med armene og siger, at det går nok, det hele matcher, geografisk passer det, og der er det hele. Hvor er den argumentation blevet af, som hr. Estrup tidligere er kommet med her i salen?

Så sagde hr. Estrup også i sit indlæg, at man havde fået en ret til 2 års uddannelse. Det er jo ikke rigtigt, hr. Estrup. Man har ikke fået ret til 2 års uddannelse; det fremgår af en række svar, vi har fået i udvalget. Man har fået ret til en uddannelsesydelse, såfremt man kan finde sig en uddannelse, i indtil 2 år. Der er ingen retsstilling knyttet til de langtidsledige, såfremt de ønsker denne uddannelse og ikke kan få den, og derfor er det direkte over på forlænget dagpengesats.

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Det, jeg gerne vil anholde, er hr. Kaj Poulsens påstand om, at samtlige ansøgningsfrister skulle være overskredet. Det passer ikke, hr. Kaj Poulsen, og jeg ved, at vi kan få undervisningsministeren til at belære hr. Kaj Poulsen om, hvordan fristerne faktisk er.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det lyder jo interessant, for fra de opgørelser, vi har fået, over, hvad undervisningsministeren kan oplyse om mængden af de uddannelser, der er stillet til rådighed, ved vi, at for hovedparten er ansøgningsfristen overskredet, således at påstanden om, at der står 15.000 pladser parate den 1. juli, vil blive tilbagevist, når undervisningsministeren naturligvis vil besvare det spørgsmål skriftligt under udvalgsbehandlingen. Så må vi derigennem påvise, at det, som hr. Estrup har påstået her, ikke er rigtigt.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS ønsker ligesom de radikale, at langtidsarbejdsløse får mulighed for kompetencegivende uddannelse, efteruddannelse og omskoling på en ydelse, der svarer til dagpenge-niveauet. Det har vi sagt lige fra første færd, og derfor har vi i øvrigt også selv fremsat et beslutningsforslag om det. Men det er også det eneste, vi kan være enige med regeringen og de radikale om.

Når vi så til hr. Estrup har sagt ja til at nedbryde den barriere, der er i dag for, at arbejdsløse kan starte en uddannelse, ja til at bryde den passivitet, som den nugældende A-kasselovgivning sætter de arbejdsløse i, så siger vi nej, nej og atter nej til, at de langtidsarbejdsløse, som alligevel ikke fik et job til trods for en gennemgået uddannelse på uddannelsesydelse, ender på 57.000 kr. om året. Vi siger også nej til, at en arbejdsløs, som har søgt ind på en uddannelse, men som ikke er kommet ind, ender i samme situation. På et spørgsmål om den sidstnævnte svarer regeringen blot, at det er regeringens opfattelse, at der er tilstrækkeligt med uddannelsesmuligheder, og at loven skal tages op til revision i folketingsåret 1986-87, dvs. inden de første langtidsarbejdsløse i givet fald skal på nedsatte dagpenge. Det vil sige, at de langtidsarbejdsløse kan risikere at ende på nedsatte dagpenge, hvis udbygningen af uddannelseskapa-citeten ikke kan følge med efterspørgslen. Regeringen taler om 15.000 uddannelses-tilbud i år, men det er på intet tidspunkt dokumenteret, at de arbejdsløses forudsætninger og uddannelses-tilbud, indhold og geografi passer sammen, snarere tværtimod. Dette er også blevet erkendt ligeud af arbejdsministeriets beskæftigelsessekretariat i et notat dateret den 21. marts 1985.

Hvad så med de 40.000 næste år? Hvordan vil man skaffe uddannelses-tilbud, der indholdsmæssigt og geografisk sikrer, at de 40.000 kan få en uddannelse og efterfølgende et arbejde? Det kan man selvfølgelig ikke.

Flertallet skriver i sin redegørelse, at det nærmere behov efter type af uddannelse først vil kunne registreres, når de arbejdsløse selv har haft lejlighed til at tage stilling. Det lyder jo besnærende og smukt, men hvis det i virkeligheden skal passe sammen med regeringens egen målsætning om, at arbejdsløse skal sluses over i uddannelser og kurser, som kan føre til job, så drejer det sig reelt ikke om, at de arbejdsløse først selv skal tage stilling. I

[Elisabeth Bruun Olesen]

så faldt ville det være et spørgsmål om tilbundsående analyser af arbejdsmarkedsudviklingen, som arbejdsformidlingen burde gennemføre over hele landet. Det er jo en umulighed for arbejdsformidlingen at gøre det, eftersom arbejdsformidlingen er skåret ned til sokkeholderne, så den stort set i dag kun fungerer som et stempelkontor for arbejdsløse.

Flertallet skriver endvidere i sin redegørelse, at arbejdsministeren over for udvalget har redegjort for det samarbejde, der er under opbygning mellem arbejdsmarkedsmyndigheder og uddannelsesinstitutioner om de langtidsarbejdsløses baggrund, kvalifikationer samt ønsker, arbejdsmarkedets behov for arbejdskraft og uddannelsesmyndighedernes planlægning af relevante uddannelser. Enhver logik siger, at disse undersøgelser burde være foretaget, før man satte så omfattende en lovgivning i værk med så mange og så katastrofale resultater for de langtidsarbejdsløse, som ender på nedsatte dagpenge.

Det er også rigtigt, som hr. Estrup var inde på, at der i redegørelsen står, at der vil blive tilrettelagt informations- og vejledningsindsats over for de arbejdsløse, bl.a. fra arbejdsformidlingens side, og at der skal holdes særlige informationsmøder for de langtidsarbejdsløse med opfølgende individuelle samtaler, men dette skal ske, uden at de i forvejen stærkt belastede arbejdsformidlingskontorer får tilført personalemæssige ressourcer.

Fjernelsen af overgangsordningen betyder, at problemet med uddannelsespladser, det virkelig store problem, skubbes til 1986. I 1986 vil der så være ikke mindre end 40.000, som kan vælge en uddannelsesyddelse, og det samme er tilfældet i 1987. Regeringen er ikke fremkommet med andet end hensigtserklæringer om, hvordan der da skal kunne skaffes uddannelsespladser til de mange.

Man kan selvfølgelig håbe, at den revisionsbestemmelse, som er sat ind i loven, og som siger, at loven skal revideres i folketingsåret 1986-87, bliver brugt til at ændre loven, når det viser sig, at tusinder ellers vil ende på de nedsatte dagpenge. Jeg vil godt spørge de radikale ligeud: hvis det viser sig, når man skal revidere loven i 1986-87, at tusinder står i den situation, at de er ved at ende på nedsatte dagpenge, vil man så revidere loven, sådan at de ikke gør det? Det

skylder de radikale og regeringen os et svar på.

Der har heller ikke på noget tidspunkt kunnet skaffes nogen som helst dokumentation for, hvordan eksempelvis langtidsarbejdsløse ufaglærte 40-årige kvinder, som er gået ud af 7. eller 8. klasse, i løbet af uddannelsesyddelsens 1½ til 2 år skal kunne nå at skaffe sig en uddannelse eller en omskoling, der kan sikre dem arbejde. Når vi har fået svar på det, kan svaret koges sammen til: kvinde, søg ind i mandefag! Det er et helt utilstrækkeligt og fattigt perspektiv.

Høje-Tåstrup kommune gennemførte i 1983 en undersøgelse af langtidsarbejdsløse. Den viser bl.a., at 75 pct. af de langtidsarbejdsløse har 9 års skolegang eller derunder. Det vil sige, at langtidsarbejdsløse har ringere skoleforudsætninger for at gå i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse end befolkningen som helhed, og at mange først skal have 8. og 9. klasse, før de overhovedet kan gå i gang. Men så er den tid, hvor de kan få en uddannelsesyddelse, jo gået, og en 9. klasse i sig selv giver ikke større erhvervskompetence. I parentes bemærket kan man allerede i dag tage 8. og 9. klasse og også enkeltfags-HF uden at fortabe retten til dagpenge, så det er der såmænd intet revolutionerende i.

Konkluderende kan det siges, at forslagets egentlige sigte er og bliver finanspolitiske besparelser. Godt nok reduceres de planlagte besparelser, fordi den nye ordning træder i kraft i et væsentlig langsommere tempo end planlagt, men alligevel er der store besparelser at hente. Af det svar, vi har fået nu til sidst, fremgår det, at besparelserne vil beløbe sig til 115 mill. kr. i 1986 og i 1987 til 540 mill. kr., mens de merbevillinger, der skal gives inden for undervisningsministeriets område, er opgjort til 90 mill. kr. og merudgifterne til arbejdsmarkedsuddannelserne til 40 mill. kr., så der er penge at spare.

Vedrørende arbejdsmarkedsuddannelserne skal man også mærke sig, at de meromkostninger, der vil komme i 1986, rent faktisk skal betales over AUD-fonden. Det betyder, at enten skal bidragene, som vi betaler til AUD-fonden, hæves, eller også bliver der færre af de almindelige efteruddannelsespladser på AUD-fonden.

Hvis regeringen ikke primært havde ønsket besparelser på dagpengeområdet, var

[Elisabeth Bruun Olesen]

der ingen som helst grund til at reducere dagpengene for de langtidsarbejdsløse, som efter endt uddannelse alligevel ikke kan få et job, og dér vil jeg ikke undlade endnu en gang at spørge regeringen, hvordan man f.eks. på bilaget over uddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder kan nævne laborant. Man kunne måske frygte, at nogle kvinder vil sige: jeg vil gerne være laborant, det har arbejdsministeriet jo sagt god for. Så går de i gang med den uddannelse, og det kan de nogenlunde nå inden for den givne frist, hvis deres grunduddannelse er i orden, og så bliver de arbejdsløse, fordi arbejdsløshedsprocenten i dag for hospitalslaboranter er 13-14 og omkring 12 for industrilaboranter. Og begge stiger jævnt. Hvad er det for et råd at give den kvinde, der vil i gang med en uddannelse?

Loven rammer den enkelte arbejdsløse, som ikke kommer i arbejde efter endt uddannelse, utrolig hårdt. Han eller hun kan se frem til et niveau, der svarer nogenlunde til varig bistandshjælp, i nogle tilfælde endda derunder, og samtidig rammer den selvfølgelig fagbevægelsens organisering, idet mange vil se sig nødsaget til at melde sig ud af fagforeningerne og A-kasserne på grund af den dårlige økonomi.

På den baggrund indstiller VS selvfølgelig lovforslaget til forkastelse. Men jeg vil godt minde de radikale om, at vi gerne vil have et svar på, om de radikale vil revidere loven på en sådan måde, at der ikke er nogen, der kommer på nedsatte dagpenge i 1988, når loven skal revideres.

Kofod-Svendsen (KrF):

Flere af de foregående talere har haft vældig travlt med og brugt megen energi på at komme med deres fortolkningsbidrag til, hvad der er lovens egentlige hensigt. Hvad er det så for nogle fortolkningsbidrag, vi er blevet stillet over for? Jo, hr. Kaj Poulsen siger, at det, det drejer sig om, er at få folk på lave dagpenge; det skulle være den egentlige mening med denne lov ifølge hr. Kaj Poulsen.

Hr. Svend Auken følger det op ved at sige: tvangsmæssig udslusning af det ordinære dagpengesystem, det er det, regeringen og det radikale venstre egentlig ønsker her. Fru Lilli Gyldenkilde går videre og siger: lovens inderste væsen handler om at få folk på ned-

satte, graduerede dagpenge. Tre fortolkningsbidrag! Er det det, sagen drejer sig om?

Da er det interessant, at fru Lilli Gyldenkilde også siger, at der findes en revisionsbestemmelse i loven, og at hun må indrømme, at det ikke er helt ringe endda. Men dette, at der er en revisionsbestemmelse, er da et levende dementi af det, man kalder lovens inderste væsen, for hvis det havde været sådan, at det blot kom an på at få folk på nedsatte dagpenge og på tvangsmæssig udslusning af det ordinære dagpengesystem, ville man da ikke lave en revisionsbestemmelse. Så var det da bare at gnide sig i hænderne, hvis det var det, man ønskede. Jeg tror selv, at de, der er kommet med fortolkningsbidragene, er klar over, at de slet ikke har ramt lovens intention med det, de har sagt, for hvad drejer det sig om? Hvad er det, regeringspartierne og det radikale venstre vil med dette forslag? Det er at forvandle passiv understøttelse til aktiv hjælp.

Lige siden 1975 har man talt om at bekæmpe arbejdsløsheden; det har været et stående tema år efter år. Hvad er der sket under skiftende socialdemokratiske regeringer? Arbejdsløsheden er steget og steget år efter år. Der skulle et regeringsskifte til for at bremse væksten i arbejdsløsheden. Nu stiger beskæftigelsen stærkt, og arbejdsløsheden er begyndt at falde. Bl.a. på grund af regeringens økonomiske politik skabes der nu arbejdspladser i den private sektor. Sidste år blev der skabt ca. 60.000, og også i år tyder alt på, at der bliver skabt overordentlig mange. I denne situation er der jo mere end nogen sinde brug for efter- og videreuddannelse, og det er jo det, der er forslagernes inderste væsen: at give arbejdsledige mulighed for, mens de modtager dagpenge, at uddanne sig ud af arbejdsløsheden og ind i beskæftigelse. Det er dette, der er det perspektivrige.

Regeringen er da udmærket klar over, at der er problemer forbundet med at løse denne vældige opgave: at uddanne arbejdsledige ind i beskæftigelse. Man siger jo i betænkningen, at man lægger afgørende vægt på, at der fremskaffes tilstrækkeligt med uddannelsesmuligheder, og der er en hel række andre formuleringer, der viser, at man er klar over problemerne, men som samtidig understreger, hvad det er, man vil, og dér forstår jeg ikke, at socialdemokratiet ikke vil med i den-

[Kofod-Svendsen]

ne udvikling og få bragt ledige ind i beskæftigelse via uddannelse.

Jeg mener også, det er meget væsentligt, at der er denne revisionsparagraf, for viser det sig, at der er nogle ting, der ikke er, som de bør være, nogle ting, som ikke bliver succes, er det da klart, at vi må have en evaluering i 1986-87, og så må vi foretage de nødvendige justeringer.

Nu må vi have loven sat i kraft, og så må vi virkelig satse på, at det, som er lovens intention, opnås. Er der så ting, der ikke er, som de skal være, har vi forpligtet os til en revision, som skal være afsluttet i folketings-samlingen 1986-87. Jeg mener, at der her både er skabt muligheder og taget højde for, at de ting, der ikke er helt så geniale, som de burde være, kan rettes ved revisionen.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Folketinget har i dag besøg af Islands udenrigsminister, Geir Hallgrímsson. På folketingets vegne byder jeg udenrigsministeren hjertelig velkommen i folketinget, idet jeg udtrykker ønsket om, at udenrigsministerens besøg må blive vellykket og bidrage til at videreudvikle de gode relationer mellem Danmark og Island. Velkommen!

(Medlemmerne påhørte stående formandens velkomstord).

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er, at jeg gerne vil stille et spørgsmål til hr. Kofod-Svendsen. Det er nyt for mig, at hr. Kofod-Svendsen har arbejdet så meget for at få en revisionsbestemmelse ind i dette lovforslag. Jeg tror, det er nyt for alle. Hidtil er det lykkedes alle de borgerlige partier at få al skyld for dette lagt over på de radikale, hvilket jo i grunden er smadderuretfærdigt, for de har da i det mindste forsøgt at gøre noget ved det, da de kunne se, at de havde kvajet sig og var gået ind i noget forkert. Men når der nu fra hr. Kofod-Svendsens side siges, at det vel nok er udmærket, at vi har fået denne revisionsbestemmelse ind, vil jeg gerne spørge, om det er noget, hr. Kofod-Svendsen og hans parti har arbejdet aktivt for hele vejen igennem. Det er jo meget interessant, for skulle det vise sig, at der er flere af regeringspartierne, som er meget optaget af, at ingen kommer

ned på nedsatte dagpenge, er der da noget, der tyder på, at man har indgået et helt forrygende tosset forlig af en eller anden uransagelig årsag, og det synes jeg nok at man skylder oppositionen at få afklaret.

Kaj Poulsen (S):

Også jeg synes, det var en mærkværdig udtalelse, at det skulle være det helt epokegørende, at der var kommet denne revisionsbestemmelse. Men lad det nu ligge.

Hr. Kofod-Svendsen undrer sig over, at socialdemokratiet ikke positivt er gået ind i debatten om denne ordning for at gøre den så god som muligt. Ja men hr. Kofod-Svendsen, det hænger jo netop sammen med, at man vil indføre disse helt fantastiske sanktionsregler over for de langtidsledige. Hvis hr. Kofod-Svendsen og regeringen er interesserede i, at socialdemokratiet skal deltage i det her, så fjern de bestemmelser, der gør, at folk skal ned på 70 og 55 pct.! Lad være med at gøre dette til et straffetogt mod de ledige! Giv dem et positivt tilbud om, at de kan dygtiggøre sig, og lad være med at piske dem: hvis ikke I er dygtige nok til at kunne få arbejde, så skal I nok få kærligheden at føle! Hvis det var tilbuddet, var socialdemokratiet gået positivt ind i dette, men vi kan ikke deltage i dette raid mod de langtidsledige på denne måde.

Maisted (FD):

Jeg er jo så heldig, at jeg ikke er medlem af arbejdsmarkedsudvalget, og jeg kan kun sige: stakkels arbejdsløse! Socialdemokratiet og venstrefløjspartierne har nu gennem 10-15 år ødelagt landets økonomi og skabt arbejdsløshed. De har nedlagt mindre virksomheder i tusindvis i den periode ved at lægge offentlige afgifter, skatter og andre byrder på landet og på disse virksomheder. De har udstedt statsobligationer, som de skal indfri med afdrag og høje renter med arbejdsløshed til følge. Stakkels arbejdsløse!

Og så kommer de igen og vil lave en række ordninger for disse mennesker, som stort set skulle have lov til at være i fred. En af de geniale ting er de såkaldte jobskabelsesordninger, hvor man har taget nogle mennesker, som man selv har jaget ud i arbejdsløshed, og gjort dem til andenklasses mennesker. Enhver med bare en smule føling med, hvor-

[Maisted]

dan det foregår i praksis ude i det virkelige liv, ved, at disse mennesker skal være psykisk veludrustede for at gennemgå de såkaldte jobtilbudsordninger, hvor folk betragter dem som en form for pariaer, og hvor alle, der har en arbejdsplads, som skal beskæftige disse mennesker med jobskabelsestilbud, er nervøse for, at de skal blive presset ud af deres job. Derfor kommer der omgående en negativ reaktion mod disse mennesker.

Selvfølger er samfundet og især venstrefløjspartierne forpligtede til at sørge for, at disse mennesker også har penge til at leve for, når man har jaget dem ud i arbejdsløshed, men det eneste fornuftige er selvfølgelig at føre en økonomisk politik, der skaber flere arbejdspladser og nedbringer disse 28 mia kr. ved, at folk kommer i arbejde.

Vi har fra denne talerstol hørt om besparelser af størrelsesordenen 150 mill. kr. og, når man er gået rigtig højt op, 500 mill. kr. Det er så at sige ingenting, når man tager i betragtning, at udgiften er 28 mia kr. Tænk så, hvad det vil betyde, hvis blot man fik 100.000 flere mennesker i arbejde! Så var det en langt, langt større og selvfølgelig en positiv besparelse på det danske budget.

Uddannelse: ja, så kommer man med beskæftigelsesterapi. I samme moment siger man: ja men for 70 pct. af de mennesker, der er ramt af arbejdsløshed, skyldes det, at de har en ringe grunduddannelse, de er kommet ud fra 7. eller 8. klasse, og så er det da klart, at de ikke har en jordisk chance i et sådant system for at få en uddannelse, der omgænder kan give dem beskæftigelse. Det kan ethvert menneske forstå.

Det, der ville være givtigt, og det, der ville være rigtigt, var, at man sagde til de mennesker, at de selvfølgelig skulle uddanne sig på lige fod med andre, der søger en uddannelse i deres fritid: på aftenskoler. Der er jo i tusindvis af danskere, der af sig selv har gjort en indsats.

Der er ét eneste positivt element i dette lovforslag efter min mening, og det er iværksættertilskuddet, men det gør man minsandten afhængigt af – formentlig på grund af et krav fra fagforeningerne – at de har været jaget ud i en eller anden tåbelig jobskabelsesordning, hvor de har været ildesete på arbejdsmarkedet. Så får de pludselig et tilskud, nemlig en hjælp til selvhjælp. Det er det eneste positive i denne sag, at man kunne

aflaste statskassen og samtidig vise initiativ, og så kunne det oven i købet have den positive virkning – hvis det lykkedes for dem – at de kunne beskæftige nogle andre mennesker, og dermed give besparelser på selve budgettet. Stakkels arbejdsløse!

Så siger SF i denne sammenhæng, at nu vil det gerne være med til at benytte sig af grundlovens § 41 for at få tredje behandling udskudt i 12 søgnedage. Så må man spørge sig selv: hvorfor i alverden har SF respekt for § 41, når det ikke drømmer om at respektere grundlovens § 34? Det er simpelt hen ufatteligt, men det er det sædvanlige, når vi har med socialister af den karat at gøre, som jeg opfatter som kommunister, at de misbruger de demokratiske spilleregler.

Svend Auken (S):

Jeg gav i første runde tilsagn om at ville gøre nogle bemærkninger om årsagen til, at den socialdemokratiske gruppe med tilslutning fra venstresocialisternes og socialistisk folkepartis folketingsgrupper har taget det usædvanlige skridt at begære tredje behandling af denne sag udskudt i henhold til bestemmelsen i forretningsordenen og bestemmelsen i grundloven.

Baggrunden herfor er naturligvis først og fremmest den behandling – eller rettere sagt: den manglende behandling – forslaget har fået i udvalget. Det er rigtigt, at udvalget har stillet et meget betydeligt antal spørgsmål – i øvrigt på oppositionens initiativ – om virkningerne af det oprindelige lovforslag, og af de mange svar, vi fik her, blev det tydeligt, at den lov ikke kunne gennemføres i praksis på sine egne præmisser. Det var da også årsagen til, at forligspartierne, dvs. de 4 regeringspartier og det radikale venstre, optog forhandlinger om at lave det oprindelige forslag om.

Det resultat blev ikke præsenteret for folketinget, så der kunne foregå en fornuftig, normal udvalgsbehandling af det nye forslag, som man nu mente kunne gennemføres. Det blev forelagt for arbejdsmarkedsudvalget den 22. maj med besked om, at der var lukket for spørgsmål, og at betænkning skulle afgives i løbet af 3 timer. Hvad mente de enkelte partier om denne nye ordning?

Efter et omfattende pres fra vores side over for flertallet fik vi allernådigst mulighed for at stille opklarende spørgsmål. For at hr.

[Svend Auken]

Estrup kan være klar over, hvilken type spørgsmål vi stillede, kan jeg bare nævne, at det var spørgsmål om de statsfinansielle, de kommunaløkonomiske og de administrative konsekvenser af forliget, alt det, der naturligvis burde have været oplyst på forhånd, men som ikke fremgik af teksten vedrørende forliget mellem regeringen og det radikale venstre. Da så svarene forelå, ønskede vi naturligvis – og vi havde jo håbet, at det radikale venstre ville deltage i udvalgsarbejdet herom – lejlighed til at stille uddybende spørgsmål og finde ud af, hvordan forslaget i praksis ville virke.

Det blev afslået. Man sagde, at vi kunne tage sagen op mellem anden og tredje behandling. Nu ved enhver jo, at vi har anden behandling i dag og har forudset tredje behandling på fredag. Anden behandling i dag trækker længe ud, og betænkningen skal være afgivet inden kl. 24 i aften, hvis forslaget skal nå at komme til tredje behandling på fredag. Derfor var der ingen mulighed for os for at få afklaret de efter vor opfattelse mange spørgsmål, der knytter sig til så stor en sag, som det radikale venstre – med fuld tilslutning fra regeringen, forstår vi – oven i købet har betegnet som vort årtis største reform. Ikke mindst de mennesker, som har fostret et så omfattende og – forstår vi – positivt forslag, må være interesserede i, at det bliver ordentligt belyst.

Der er to sæt spørgsmål, vi vil tage op under det udvalgsarbejde, som vi håber at også det radikale venstre vil medvirke til, naturligvis sammen med regeringen. Det ene drejer sig om afklaringen af en lang række detailspørgsmål om, hvordan ordningen vil komme til at fungere i praksis.

Mit partis ordfører, hr. Kaj Poulsen, nævnte ét spørgsmål: hvor mange af de uddannelsespladser, undervisningsministeren har nævnt, er der mulighed for at de ledige kan komme ind på allerede i det skoleår, der begynder her i august 1985? Og for hvor mange af dem er fristerne for længst overskredet, sådan at mulighederne for at komme på disse uddannelser først står åbne for de ledige i skoleåret 1986-87? Hvordan skal den iværksætterydelse, som man har rost sig meget af, men som ikke er blevet meget diskuteret her i dag, egentlig administreres? Ministeren har sagt, at der ikke har været tid til – det er jo kun siden december måned, vi har

behandlet forslaget – at afklare de administrative og juridiske problemer, der knytter sig til denne sag, så man vil administrere, siger ministeren, på et foreløbigt grundlag.

Der kan tænkes andre detailspørgsmål. Må jeg minde om, at under overenskomstsituationen viste det sig takket være oppositionens indsats, at en lang række direkte urimeligheder og uklarheder i regeringens eget forslag blev undgået. Derfor burde flertallet naturligvis være taknemligt for, at mennesker vederlagsfrit stiller deres energi til rådighed for i det mindste at undgå de åbenbare urimeligheder.

Det andet sæt spørgsmål, vi vil have afklaret, og som selvfølgelig for os er nok så vigtigt, er de overordnede politiske spørgsmål, inden ordningen sættes i kraft og vel at mærke under de forudsætninger, som flertallet i denne sag selv lægger afgørende vægt på. Jeg skal nævne dem. De falder på tre punkter, og de er ikke under det hidtidige udvalgsarbejde blevet afklaret. Det er rigtigt, at vi har stillet spørgsmål om det før, men vi har stadig ikke fået nogen klare svar.

Det er for det første: hvor mange ledige vil blive omfattet af ordningen i de enkelte amter i perioden frem til januar 1988? Hvad kan man sige om de kvalifikationer, de har? Fru Lilli Gyldenkilde har allerede med rette gjort opmærksom på, at langt størsteparten af dem er kvinder, og at størsteparten af dem igen er gifte kvinder uden forudgående erhvervs-mæssig uddannelse, men alene med skolemæssig uddannelse. Og hvordan matcher dette billede med de uddannelsesstilbud, der står til rådighed? Vi ønsker at få tegnet et danmarkskort, hvor vi ser, hvor mange ledige der er, hvilke kvalifikationer de har, på den ene side og på den anden side de pladser, der står til deres rådighed. Er det sådan, som hr. Estrup påstår – og vi håber naturligvis alle, han har ret – at man bevidst og fremsynet har planlagt for netop at fremskaffe de uddannelsespladser, der svarer til de lediges behov, eller er det sådan, som man får indtryk af, når man læser undervisningsministerens mange indlæg og oplysninger, at man planlægger på den måde, at den tilfældige overkapacitet, som undervisningsministeren skønner der under alle omstændigheder vil være i uddannelsessystemet, selvfølgelig ikke er lukket for de langtidsledige? Hvilket af de to synspunkter – eller er

[Svend Auken]

det et eller andet synspunkt midt imellem de to? – der er det rigtige, ønsker vi at få afklaret. Det var altså danmarkskortet.

Det andet er, hvem der har ansvaret for, at de ledige faktisk får de uddannelsestilbud, som man siger de har krav på. Jeg forstod på hr. Estrup før, at det spørgsmål for længst var afklaret: det er arbejdsformidlingen. Her-til er der at sige, at arbejdsformidlingen ikke har fået bevilget så meget som én eneste kontorassistent til at administrere denne store nye og væsentlige opgave, og det fremgår af arbejdsministerens svar til udvalget, at de opgaver, der er tiltænkt arbejdsformidlingen, alene er spørgsmålet om at vejlede de ledige, men ikke at sørge for, at de rent faktisk får et tilbud om uddannelse. Hvis der skal være en forpligtelse for samfundet til at skaffe de ledige uddannelsestilbud, hvem har så den pligt?

Og endelig det sidste spørgsmål, og det er vel i virkeligheden her, vi vil appellere mest til de partier, der står bag dette forlig: hvad vil retsstillingen være for den enkelte ledige, som har udfoldet anstrengelser for at få et uddannelsestilbud, men som til trods herfor ikke har et uddannelsestilbud og alligevel falder ned på først 70 pct. og siden 55 pct.? Kan vi i betænkningen fra udvalget få et klart tilsagn om, at ingen kan gå ned på 70 og 55 pct., hvis den pågældende ikke forinden har fået et uddannelsestilbud på et område med gode udsigter for beskæftigelse?

Jeg vil sige til dem, der hævder, at en sådan forpligtelse fra samfundets side er helt urealistisk, at man netop her har at gøre med en lov, der giver ledige en sådan ret, og hvor lokalsamfundet har en pligt til at skaffe de fornødne arbejdstilbud frem. Det vil man nu erstatte med uddannelsestilbud, og derfor vil vi have at vide, om man, hvis man til trods for alle disse intentioner ikke har fået et uddannelsestilbud, alligevel kan falde ned på de 70 og 55 pct.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg ved ikke, om det er indeklimaet her i folketinget, der gør det, eller det er noget helt andet, men jeg synes ikke, at socialdemokratiet har en særlig logisk dag i dag. Først hørte vi hr. Kaj Poulsen i formiddags tale om, at regeringen ikke havde gjort noget for at følge Hæstrupudvalget op, hvorefter

jeg kunne dokumentere, at et lovforslag, som vi havde til anden behandling, udelukkende var baseret på Hæstrupudvalgets forslag. Og så hørte jeg, at hr. Kaj Poulsen, der nu igen kritiserer L 109 og sagde, at det var et forslag, som havde til formål at jage folk ud i håbløshed, havde stillet mange konkrete spørgsmål, men ikke havde fået svar på noget som helst: hvem skal administrere uddannelserne på lokalt plan og på centralt plan, hvad med uddannelsespladserne, hvor er de, osv. osv.? Og dog har der været stillet i første omgang, tror jeg, 217 spørgsmål og i sidste omgang 254 spørgsmål om L 109, som er besvaret, så man kan ikke ligefrem sige, at arbejdsmarkedsudvalgets medlemmer står uden konkrete oplysninger om, hvad dette forslag går ud på.

Så talte hr. Kaj Poulsen meget om, at hovedsigtet med dette forslag, som han åbenbart ikke kunne lide, var at få folk ned på nedsatte dagpenge. Det, regeringen var ude på, var at genere de ledige, og den eneste årsag til, at man havde lavet alt det her, var, at man simpelt hen ønskede at få de ledige sat ned på lave dagpenge. Hr. Svend Auken brugte senere den vending, at det var urimeligt, at man skulle løse statsfinansielle problemer ved at tvinge folk ned på lave dagpenge.

Se, hvis regeringen havde haft til hensigt at løse de statsfinansielle problemer over dagpengesystemet, havde det immervæk været nemmere for den at sætte dagpengene ned med det samme for folk, der er på dagpenge, i stedet for at lave en stor uddannelsesreform og så sige, at den skal til revision i folketingssamlingen 1986–87, og at der som hovedregel ikke vil være nogen, der kan falde ned på de lavere dagpenge før i januar 1988. Det var en meget snirklet vej at gå, hvis det skulle være et hovedsigte at tage statsfinansielle hensyn, så jeg forstår faktisk slet ikke hr. Kaj Poulsens indlæg.

Man bliver ikke meget klogere, når man senere hører hr. Svend Auken, for han taler jo meget pænt om uddannelse og om, hvor meget socialdemokratiet er gået ind for uddannelse. Det var socialdemokratiet, der i sin tid fik indført, at man, når man er på arbejdstilbud, har mulighed for at indlægge et uddannelsesforløb. Socialdemokratiet har foreslået, at man i stedet for første arbejdstilbud skulle kunne få et uddannelsestilbud

[Arbejdsministeren]

eller en uddannelsesmulighed. Det kunne da tyde på, at socialdemokratiet mener, at det er positivt at give folk uddannelse.

Hvis det er positivt at give folk uddannelse, har jeg meget svært ved at forstå, at socialdemokratiet er imod nr. L 109, for hvad er det, forslaget går ud på? Det går ud på at give folk, der ikke er kommet i arbejde, efter at de har gennemgået et arbejdstilbud – nogle kommer i arbejde, andre kommer ikke i arbejde, det ved vi – en mulighed for at gennemføre en uddannelse eller starte som iværksætter og modtage dagpenge. De kan gennemføre en uddannelse i 1½ og op til 2 år uden at skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet og kan samtidig modtage en ydelse på samme niveau som dagpengene.

Jeg kan ikke forstå, hvad socialdemokratiet kan have imod nr. L 109. Jeg kan ikke forstå, at socialdemokratiet ikke vil stemme for dette lovforslag.

Man kan sige, at socialdemokratiets forslag er endnu mere vidtgående end regeringens, fordi man allerede inden første arbejdstilbud skal give et uddannelsesstilbud. Det må da selv ud fra et socialdemokratisk synspunkt være et skridt i den rigtige retning, at man laver noget med perspektiv i, at man giver folk mulighed for en uddannelse. Jeg synes ærlig talt, at socialdemokratiet jokker temmelig meget rundt i det i øjeblikket.

Der var en masse ting, hr. Kaj Poulsen ikke kunne forstå. Jeg ved ikke rigtig, om jeg har kræfter til at gennemgå dem alle sammen; jeg synes, det gik temmelig trægt i formiddags.

En af de ting, hr. Kaj Poulsen hæftede sig ved, var svaret på spørgsmål 214, hvor han sagde, at han ikke kunne forstå, at der stod, at 50 pct. af arbejdstilbudsmottagerne kom i arbejde, mens vi normalt regner med en tredjedel i arbejde, en tredjedel i ledighed og en tredjedel, der vandrer mellem ledighed og beskæftigelse. Det, vi siger, er, at en tredjedel – det er sådan set de samme tal, vi opererer med – kommer i arbejde, en tredjedel går ledige, men den tredjedel, der vandrer, deler vi op, og vi siger, at den ene del lægger vi over i ledighedsgruppen og den anden lægger vi over i beskæftigelsesgruppen. Det giver faktisk 50 pct. Derfor hænger de tal altså sammen.

Jeg vil sige med hensyn til det andet spørgsmål, at man faktisk kan blive bedre

stillet, således som aftalen ligger nu, end man er i dag, for hvis man i dag er på arbejdstilbud og ikke gennemfører det time-mæssigt, kan man komme i den situation, at man ryger ud af dagpengesystemet, når der er gået 2½ år, og så ryger man ind i det sociale system i stedet for.

Det vil man ikke gøre her. Hvis det drejer sig om en person, der delvis har gennemført et arbejdstilbud og måske har fået et supplerende arbejdstilbud – hvad hr. Estrup også var inde på – som alligevel ikke var nok, kan vedkommende blive i dagpengesystemet. Det vil faktisk være en fordel i forhold til de gældende regler. Derfor er det ikke udtryk for noget meget, meget negativt, at der måske vil være nogle, der allerede efter juli, når loven træder i kraft, kommer på de forlængede dagpenge. De ville ellers have været på bi-standshjælp, så det er faktisk en fordel for dem.

Socialdemokratiet siger, at det ikke ved noget. Det synes jeg er ret svært, når man har været med til at skrive under på 254 spørgsmål i arbejdsmarkedesudvalget.

Socialdemokratiet siger også, at det ikke ved noget, fordi tingene er blevet lavet om så mange gange. Ja men det er tingene faktisk ikke blevet. Der var en aftale mellem regeringen og det radikale venstre i efteråret. Den blev udmøntet i et lovforslag, som blev fremsat, så vidt jeg husker, den dag folketinget tog hjem på juleferie.

Nu er der kommet nogle ændringsforslag fra mig til arbejdsmarkedesudvalget. Det er den ændring, der har været. Med de ændringsforslag fjerner vi – det indrømmer socialdemokratiet jo også ved at sige, at dem vil det undlade at stemme til – hele den diskussion, der har været om pukkelen og om, hvorvidt folk, fordi der ikke var et uddannelsesstilbud, med det samme kunne risikere at komme på de lavere dagpenge. Vi siger: o.k., loven træder i kraft 1. juli i år.

Vi fjerner også pukkelen ved at sige, at den kun omfatter personer, der ophører med et arbejdstilbud efter 1. juli 1985. De har mulighed for enten at køre videre på dagpenge eller at tage en uddannelse eller at gå i gang som iværksættere. Til gengæld har de fortrinsret til de ekstra uddannelsespladser, vi laver. Og så siger vi, at hvis vi går tilbage og ser på personkredsen før 1. juli 1985, kan man vælge mellem et arbejdstilbud og en

[Arbejdsministeren]

uddannelse, men sådan, at man kun kan få uddannelse, hvis der er en ledig uddannelsesplads. Man falder ikke ud af systemet økonomisk set, for man har retten til et arbejdstilbud, hvor man får overenskomstmæssig løn, og så får man et uddannelsestilbud senere.

Det bliver ikke den sociale massegrav, nogle har været så forfærdelig bange for. Jeg må også sige, at jeg har svært ved at se, at de forslag, der er indeholdt i nr. L 110 om den forlængede dagpengeret, virkelig skulle være udtryk for en social massegrav. Det er helt klart, også hvis man læser betænkningen, men jeg føler, at socialdemokratiet ikke har haft tid til at læse betænkningen, og de har heller ikke haft tid til at læse ændringsforslagene.

Det er også fremgået af debatten, at de ikke har haft tid til at læse bemærkningerne til ændringsforslagene, og de har heller ikke haft tid til at læse bilagene, for dér er der en liste over uddannelsestilbud med gode beskæftigelsesmuligheder. Der er en liste over, hvad der er af uddannelsesmuligheder inden for undervisningsministeriets område og inden for arbejdsministeriets område. Der er en oversigt over uddannelsespladser, der forventes at kunne stilles til rådighed for langtidsledige i 1985, geografisk fordelt pr. 1. april 1985. Der er en oversigt over det forventede antal personer mellem 25 og 54 år, der ophører med et arbejdstilbud i sidste halvdel af 1985, fordelt på amtskommuner. Det er den geografiske fordeling, socialdemokratiet bruger som argumentation for nu at kræve udsættelse af tredje behandling. Det står klart i bilag III til betænkningen. Der er også en aldersmæssig fordeling og en køns­mæssig fordeling, så der er ret mange tal på bordet.

Det eneste, vi ikke kan sige noget om – det kan hverken regeringen eller socialdemokratiet eller nogen anden – er folks adfærd. Vi kan lave nogle opgørelser og sige, at sådan ser det ud statistisk, der er så og så mange uddannelsespladser, der er så og så mange, der holder op med et arbejdstilbud i anden halvdel af 1985. Men vi kan ikke sige noget med sikkerhed. Vi kan kun skønne, hvor mange der vil benytte sig af et uddannelsestilbud.

Hvis vi ser på, hvordan det rent faktisk ser ud, ser vi, at det er en halv arbejdstilbudsår-

gang, 20.000 personer, det drejer sig om i anden halvdel af 1985, og man regner med, at halvdelen bliver gengangere, altså 10.000 personer. Heraf regner vi med at halvdelen skal uddannes, det er 5.000 personer, og vi har 15.000 uddannelsespladser i anden halvdel af 1985. Det vil sige, at der er rigeligt med uddannelsespladser. Der er ingen, der kommer til at stå og mangle en uddannelsesplads i 1985, så det er helt ude af enhver form for proportion at tale om disse ting.

Hr. Estrup var inde på nogle betragtninger bl.a. om Nordjyllandsundersøgelsen, som kan give en indikation af, hvor mange der ønsker sig uddannelse. Man må sige, at det da er positivt, at så mange ønsker sig uddannelse. Det er helt klart – det fremgår også af betænkningens bidraget – at regeringen og det radikale venstre meget nøje vil følge udviklingen, se på, hvordan mønstrene er. Vi ved jo ikke, om folk, selv om de siger, at de gerne vil tage en uddannelse, tager præcis den uddannelse. Gør de det? Vælger de en uddannelse? Vælger de et enkeltfagskursus? Gennemfører de det? Hvor er det, vi skal sætte ind, hvis vi skal foretage en udbygning? Alt det vil vi se meget nøje på.

Når man laver en ændring og vil stoppe den bevidstløse mølle, socialdemokratiet har skabt, med arbejdstilbud på arbejdstilbud på arbejdstilbud, som ikke gavner nogen mennesker, og sætte noget så positivt i stedet som en mulighed for at hjælpe mennesker til at klare sig selv efter at have gennemgået en uddannelse, så har jeg meget svært ved at forstå, at der er så mange, der ikke synes, det er sagen, og som oven i købet prøver på at forhale arbejdet.

Jeg skal sige til fru Elisabeth Bruun Olesen, at jeg ikke mener, hendes tal er korrekte, at 40.000 vil vælge uddannelse i 1986. Så er der spørgsmålet, om man vil revidere loven. Ja, vi vil revidere loven. Vi vil endda revidere loven således, at ingen kan nå at komme på de lave dagpenge, før vi har haft revisionen, selv om det selvfølgelig ikke kan være meningen med en lov, at man gennemfører den og så siger: nu må vi for Guds skyld sikre, at den aldrig nogen sinde kommer til at træde i kraft, at der altså ikke er et eneste menneske, der på noget tidspunkt kommer ned på de lave dagpenge. Det kan ikke være meningen. Det er heller ikke sikkert, at alle er interesserede i det.

[Arbejdsministeren]

Så vil jeg godt sige til hr. Svend Auken – en del af det har jeg allerede været inde på – at det oprindelige forslag er blevet lavet lidt om, men ikke så meget, som hr. Svend Auken gør det til. Det er ikke noget med, at arbejdsmarkedsudvalget har fået 17.000 forskellige ændringsforslag over, så det ikke har kunnet finde ud af, hvad ændringsforslagene har været. Det kan være, at hr. Svend Auken er blevet forvirret af at læse aviser, at han ikke har kunnet følge med i, hvad der er sket. Der er kommet et lovforslag, og der er kommet nogle ændringsforslag, og de tager højde for noget af den kritik, socialdemokratiet har rejst.

Jeg må på det skarpeste afvise – når vi har besvaret 254 spørgsmål – at socialdemokratiet ikke skulle have fået svar på sine spørgsmål. Det kan da kun være, hvis man ikke er indstillet på at læse de svar, man får, eller ikke har lyst til at høre efter, hvad der bliver sagt til én.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Oppositionen har igen og igen sagt – det er VS, SF og socialdemokratiet – at vi synes, det er godt, at folk kan få en uddannelse med dagpenge, at det er godt, at man kan uddanne sig ud af arbejdsløshed og ind i beskæftigelse.

VS har aldrig syntes, at jobtilbudsloven var specielt god. Vi stemte imod den. Men det betyder ikke, at en dårlig lov skal erstattes af noget, der er langt dårligere, idet folk kommer på nedsatte dagpenge, når de ikke har fået et arbejde i forhold til den her lov.

Lovforslag nr. L 109 og L 110 hænger sammen som ærtehalv. Faktisk ser jeg lovforslagene som udtryk for en form for dobbelt strategi, hvor de radikale har skullet tilgodeses med en uddannelsesreform; de radikale har presset på for at få en form for progressiv uddannelse igennem. Det har skullet kombineres med finanspolitiske stramninger, og det uundgåelige resultat er nedsatte dagpenge som endestation for de arbejdsløse, som ikke kommer i arbejde, selv om de f.eks. måtte være uddannet som laborant, som jeg har sagt flere gange, eller de arbejdsløse, som ikke kan komme ind på en uddannelsesplads, fordi der ikke er kapacitet. Den konstruktion med på den ene side et forsøg på

en progressiv uddannelsesreform og på den anden side de finanspolitiske stramninger klasker uundgåeligt sammen – med det resultat, at mange mennesker vil ende på nedsatte dagpenge.

Der er ikke en eneste, der har kunnet sandsynliggøre, hvordan f.eks. en 40 år gammel fabrikarbejder på 1½–2 år skal kunne uddanne sig ind i beskæftigelse. Det er jo arbejdspladser, der mangler. Den kvinde, som tager 8. eller 9. klasse på en uddannelsesyndelse, og som alligevel ikke får arbejde, idet der er arbejdsløshed i hendes område, ender efter denne konstellation på nedsatte dagpenge. Det kan nok så mange floskler ikke bortforklare.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg bemærkede, at arbejdsministeren i lighed med de borgerlige ordførere taler meget smukt og varmt om muligheden for arbejdsløse for at uddanne sig i arbejdsløshedssituationen. Det er godt, at det indføres; alle i folketingset er enige i det synspunkt.

Hvorfor fastholder man så desperat, at når de har uddannet sig og ikke kan få arbejde, så skal de belønnes med at sættes på graduerede dagpenge? Det er det, man fastholder, uanset at alle klammer sig til den revisionsparagraf, der er kommet ind ved forliget, som jo, underforstået, handler om, at ingen skal kunne komme på nedsatte dagpenge. Ja men hvorfor i alverden gør man det så ikke nu og siger: det er ikke det, vi vil? Vi vil ikke straffe med dette, tværtimod, vi vil belønne. De arbejdsløse har haft det hårdt nok. De har været ude i jobtilbud, men det har ikke givet dem beskæftigelse. Så giver vi dem en uddannelsesmulighed. Giver det heller ikke beskæftigelse, skal de i hvert fald ikke straffes ved at sættes ned i dagpenge. Det burde være konsekvensen af alle de smukke ord, man står her og udtaler, men det er det bare ikke. Konsekvensen bliver, at nogle kommer på nedsatte dagpenge.

Jeg vil godt spørge: når man nu har lavet dette forlig med de radikale – jeg kan forstå, at andre har haft indflydelse på det – vil ministeren så garantere, at ingen kan ende på graduerede dagpenge før efter 1988, og at der, hvis nogen skulle ende på det inden 1988, vil blive grebet ind øjeblikkeligt? Det

[Lilli Gyldenkilde]

ligger ikke i forligsteksten, at det skal være en mulighed. Det håber vi at vi kan få et svar på; ellers er det alt sammen kun hule ord.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

I intet andet land på kloden kan man i mere end 1½ år – måske et enkelt sted 2 år – være på fulde dagpenge. Her i Danmark kan man efter denne ordning være det i 5 år, og derefter kan man til evig tid være på dagpenge, blot på en lavere sats. Det er stadig et godt dagpengesystem.

Men det var slet ikke det, jeg skulle sige. Jeg skal svare på nogle spørgsmål, der er stillet vedrørende uddannelserne. Jeg vil gerne først resumere, hvilke pladser vi har, og derefter svare på det, der er spurgt om vedrørende frister.

Vi har for det første afsat 50 mill. kr. til særlige tilbud til langtidsledige inden for undervisningsministeriets område, i alt 6.200 pladser. Derudover 40 mill. kr. til ekstra pladser på specialarbejderskoler og inden for efteruddannelsen af faglærte. Det giver 2.000 pladser. Endvidere har vi afsat 20 mill. kr. til lokale initiativer, som skabes af erhvervsskolerne og andre uddannelsesinstitutioner i samarbejde med lokale virksomheder. Det giver yderligere 2.000 pladser.

Ud over disse penge til særlige nye pladser er der i det bestående uddannelsessystem på grund af flere års ekspansiv uddannelsespolitik flere tusinde ledige pladser, i alt knap 5.000. Det betyder ikke, at der kun er plads til 5.000 langtidsledige, for de ansøger helt på lige fod med andre mennesker og til de normale frister. Det vil sige, at det godt kan være, der kommer 7.000 langtidsledige ind. De ansøger på lige fod med andre, de kan trække på det helt normale uddannelsessystem. Det er det afgørende i hele ordningen.

Så har man spurgt: ja men kan de nå det i år? Svaret er: ja, det kan de. Ansøgningsfristen vedrørende de videregående uddannelser er 1. juli, og på trods af oppositionens held med at overtale hinanden – det må have været svært – til at udsætte det hele i 12 søgnedage skal vi nok få budskabet ud og få det gjort muligt, at man kan søge inden 1. juli.

Når det gælder erhvervsuddannelserne, fylder vi op hele vejen frem til midten af august. Også dér vil der være mulighed for, at

man på lige fod med alle mulige andre, som kommer i tanker om, at de vil søge lidt senere end den formelle frist, som ligger i det tidlige forår, kan få en af de ganske mange ledige pladser, der er.

Vi ser altså ikke de store problemer med hensyn til frister. Vi er tværtimod glade for, at vi får nyordningen prøvet allerede i år. Der er ikke tale om, at man kommer for sent.

Ud over det, jeg her har talt om, får vi forhåbentlig i løbet af to dage et efteruddannelsessystem her i landet – nej, jeg husker forkert. Vi har vedtaget det ved tredje behandling i dag. Det var tredje behandling, vi havde i dag, ikke anden behandling, som jeg først troede. Det vil sige, at vi har etableret et helt nyt efteruddannelsessystem, og også her vil der være mulighed for, at de langtidsledige kan nyde gavn af de ekstra penge, der afsættes.

Vi har endvidere hele enkeltfagskursussystemet og de 102 folkehøjskoler. Her er der simpelt hen et ubegrænset antal pladser; idet man skal optage alle på enkeltfagskurserne, der melder sig, og på folkehøjskolerne er der også plads nok.

Så kan man sige: ja men det har man jo hele tiden kunnet. Det har man, men ikke med det samme perspektiv. Det nye perspektiv er . . . (*Afbrydelse af Svend Auken*) . . . Nej, hr. Svend Auken. Det nye er ikke, at man nu mister dagpenge. Det nye er, at man gennem et enkeltfagskursus kan starte et forløb, som kan føre til noget, hvor man tidligere ikke kunne komme videre, fordi det var forbudt at komme videre, mens man gik på dagpenge. Nu er det tilladt at gå videre og bevare sine dagpenge. Jeg kan oplyse, at vi er i gang med at lave kortere enkeltfagskurser ud over de korte, vi har i forvejen, sådan at det i højere grad bliver skik og brug, at man tilbyder halvårlige og måske endnu kortere kurser på enkeltfagsskolerne.

Hvis alt dette ikke skulle være nok, så er det et led i aftalen mellem regeringen og det radikale venstre, at vi gør en yderligere indsats.

Så kan man sige: ja men kan det nås? Ja, selvfølgelig kan det nås, for det, den enkelte har ret til, er 1½ år, og det kan man godt nå, selv om man først kan starte til januar, og langt den største del af det store antal tilbudsmødgere, man taler om, kommer først

[Undervisningsministeren]

her i løbet af efteråret. Det er ikke nogen ulykke, hvis nogle først starter til januar, og hvis nogle af dem, som kommer ud af gruppen i løbet af vinteren, først kan starte næste år til august. Det gør ikke noget.

Ordningen er netop indrettet sådan, at vi får tid til at konstatere behovet og eventuelle svingninger i behovet og eventuelle overraskelser vedrørende behovet, for jeg forudsår, at nogle af de skræddersyede tilbud, vi laver, bliver der ikke brug for, og så må vi flytte pengene til nogle andre tilbud, som der bliver brug for.

Det er i virkeligheden det allervigtigste at få sagt, at ordningen er sådan indrettet, at vi kan flytte pengene efter behovet. Dette sammen med det første, jeg nævnte, at man kan trække på hele uddannelsessystemet, er de to hovedhjørnестene i disse uddannelsesstilbud. Det var ikke det, hr. Svend Auken arbejdede med i 1982. Der var, så vidt jeg ved, ikke tale om, at hele uddannelsessystemet skulle lukkes op. I hvert fald bar den finanslov, den nuværende regering overtog, ikke særlig meget præg af, at man havde sat penge af til det.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

På mig virker det, som om undervisningsministeren har sat sig selv den opgave at gentage miraklet med bespisningen i ørkenen, når han giver indtryk af, at han med så få penge, så dårlig forberedelse og så megen usikkerhed virkelig vil love de mange tusinder, som står i fare for efter en periode at miste deres fulde dagpengerettigheder, en reel uddannelse på områder med udsigt til god beskæftigelse.

Jeg forstår undervisningsministeren så langt – det er derfor, jeg går op nu, og jeg vil gerne stille et spørgsmål og gerne have et svar med det samme – at han er klar over, at der er et kolossalt tidspres i denne sag, og at undervisningsministeren derfor er indstillet på at medvirke til over for arbejdsmarkedsudvalget amt for amt at angive, hvor mange uddannelsespladser der i det pågældende amt står til rådighed her i sommer og i de følgende måneder, sådan at vejledningsarbejdet osv. kan gå i gang omgående. Kan vi amt for amt få at vide, hvilke pladser der er til rådighed?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Og når undervisningsministeren er i gang med at svare, har jeg et par spørgsmål, jeg også gerne vil have svar på.

I opremsningen af, hvilke pladser der er til rådighed, sagde undervisningsministeren, at der er 6.200 pladser. Jeg skrev ikke ned, hvor de er, men er, fordi jeg ved, de er nogenlunde gode. Derimod skrev jeg de næste ned; det er 2.000 pladser inden for arbejdsmarkedsuddannelserne, specialarbejderkursene. Det er kurser på fra to måneders til højst et halvt års varighed. Dertil kommer 2.000 pladser, og så er vi oppe på i alt 12.200 pladser. De sidste 2.000 pladser, undervisningsministeren omtaler, er pladser, som for de 20 mill. kr., der nu er afsat, skal sættes i værk. Loven forudsættes at træde i kraft 1. juli i år. Hvornår vil man lokalt kunne sætte disse 2.000 pladser i værk? Det er ikke uvæsentligt i denne sammenhæng. De kan ikke være der om en måned. Det ved vi jo alle sammen. Det er det ene, jeg vil spørge om.

Det andet, jeg vil spørge om, er: selv om man nu går ind på tankegangen og siger, at der er de 12.200 pladser, der her er blevet skitseret – jeg tvivler på, at de er der – så er sandheden, at fra 1. juli i år til 1. juli næste år skal man bruge ca. 33.000 pladser. Har man gjort sig tanker om, hvordan man til næste år vil skaffe de pladser? Det er vitterlig rigtigt, at man skal skaffe dem. Så mange falder, hvis ikke de får tilbudt en uddannelsesplads. Man må have gjort sig tanker ikke alene om i år, men også om næste år.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Om vi kan give tallene amt for amt, ved jeg ikke, men vi kan i hvert fald give nogle tal regionsvis, og det må da være bedre end ingenting. Når ordningen kommer i gang, vil vi hurtigt få præcise erfaringer med, hvem der ønsker hvad i hvilke amter, og også hvorledes vi kan tilfredsstille disse behov, samt hvad vi eventuelt får af problemer med at flytte uddannelserne efter efterspørgslen. Selvfølgelig bliver der problemer med det, men vi kan ikke gå i gang med disse problemer, før vi ser efterspørgslen, og vi kan jo ikke gå i gang med at administrere en lov, som ikke er vedtaget.

[Undervisningsministeren]

Det allervigtigste er, at vi nu får det vedtaget, at vi går i gang. Vi har nogle rammer, og vi har noget at begynde med. Så gør vi nogle erfaringer, og så ser vi, hvordan vi tilpasser det senere hen.

Hvornår kan vi sætte de lokale kurser i gang, spørger fru Lilli Gyldenkilde. Ja, ikke med en uges varsel og heller ikke med 14 dages varsel, men det skulle gerne være sådan, at vi allerede her til efteråret kan lave nogle lokalt udarbejdede kurser for langtidsledige. Vi har sat 20 mill. kr. af. Hvis det bliver en succes, kan det blive det punkt, vi vil skaffe flere penge til ved en senere lejlighed, ved en omprioritering.

Om der er nogle steder, hvor man kan begynde i september, kan jeg ikke sige. Så kan der være andre steder, hvor man kan begynde i oktober. Vi vil sætte alle sejl til. Det vil i høj grad bero på initiativrigdommen på skolerne og i virksomhederne, hvor hurtigt disse pladser kan etableres. Der vil hvile det pres på de pågældende, at de 20 mill. kr. har vi i år, og at det ville være godt, at de viste sig i stand til at bruge dem i år. Derved har vi, så vidt jeg kan se, lidt af en garanti for, at vi nok skal få disse pladser etableret.

Kaj Poulsen (S):

Jeg vil først sige til hr. Estrup, hvad jeg ikke fik tid til i de korte bemærkninger, at når han gør et stort nummer ud af, at vi ikke vil stemme imod de ændringsforslag, regeringen har stillet, må det jo være, fordi de er bedre.

Hvad går ændringsforslagene ud på? De går ud på, at man flytter skæringsdatoen fra 1. juli 1983 til 1. juli 1985. Her skal jeg erkende over for hr. Estrup, at den bombe, der ligger under de langtidslediges økonomi og hverdag, er den samme. Luntten er blevet lidt længere. Katastrofen vil være den samme, når luntten er brændt op. Det er såmænd baggrunden for, at vi ikke vil stemme imod dem. Disse mennesker får altså et par år mere, men det gør ikke forslaget spiseligt. Lad det være sagt.

Arbejdsministeren sagde, at hun ikke kunne forstå, at socialdemokratiet ikke ville være med til dette forslag, hvor man jo vil give de langtidsledige alle muligheder, skønt med uddannelse, og man vil sørge for, at de får arbejde på den ene eller den anden måde. Ja, det lød jo pragtfuldt, og hvorfor ville social-

demokratiet ikke være med til det? Ja men det vil socialdemokratiet også gerne. Nu ved jeg ikke, hvor ministeren er henne, men hvis det var et tilbud om forligsforhandlinger – nå, det er ministeren nok ikke interesseret i – på det grundlag, ministeren her gav udtryk for, er vi parate.

Vi er med til at gennemføre lovforslag nr. L 109, hvis ministeren i de forhandlinger, vi skal have, vil love, at nr. L 110 ikke gennemføres. Så har vi en uddannelseslov med et positivt sigte uden at straffe de langtidsledige, fordi vi ikke har formået at skaffe beskæftigelse i dette samfund. Så er vi derhenne, hvor vi kan snakke om sagerne, og så synes jeg faktisk, det er godt, at vi nu har fået 12 søgkedage ekstra til at forhandle disse ting i. Jeg synes, det var positivt, hvad ministeren snakkede om her, for hun kom slet ikke ind på, hvad det var, der skulle følges op af de her meget flotte ting, ministeren redegjorde for.

Det tilbud står ved magt fra socialdemokratiets side. Lad os indgå det forlig, og lad os bare binde os til hinanden meget stramt; det her skal vi nok få til at køre. Vi tror stadig væk ikke på, at vi kan klare den opgave at give alle et uddannelses tilbud i 18 måneder, men vi kan forsøge det uden at hænge denne voldsomme sanktion i halen.

Jeg vil godt sige til ministeren, at det var en nydelig måde at svare mig på, når man har lavet et nyt forlig. Det var en skam, at ministeren ikke var her, da hun fik forligstilbuddet fra socialdemokratiet, men hun får det nok refereret. Efter at vi ved førstebehandling i udvalget har fået utallige svar om, at man forudsatte, at kun en tredjedel vil have tilknytning til arbejdsmarkedet efter første jobtilbud, laver man lidt fiksfakseri for at få tallene til at passe her i 1985, hvor man har indgået et nyt forlig med det radikale venstre, og det radikale venstre er altså hoppet i med begge ben.

Er det sådan, at det er en tredjedel, det drejer sig om, som det fremgår af de utallige svar, vi har fået, også svar på spørgsmål 214? Eller er det sådan, at det sidste svar, vi har fået, giver det rigtige tal, at 50 pct. af de langtidsledige bliver i arbejde? Så er det et helt anderledes perspektiv, vi skal til at diskutere det ud fra. Regeringen og det radikale venstre har hidtil sagt, at arbejdstilbudsordningen har været en fiasko, fordi kun en

[Kaj Poulsen]

tredjedel fik tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi må undersøge i udvalget, hvad der ligger bag dette; det synes vi er interessant.

Arbejdsministeren havde det indtryk, at vi måske ikke læste de svar, vi fik i udvalget. Det synes jeg er en lidt flot udtalelse, når ministeren kan se, at formentlig over halvdel af spørgsmålene er stillet på baggrund af svar, vi har fået i udvalget. Det må da tyde på, at der har været en grundig gennemgang af svarene i udvalget, og at vi har fulgt de svar op, der er kommet. Det eneste, vi ikke har kunnet følge op, er de sidste – hvad skal vi skyde på? – 60–70 spørgsmål, som vi ikke har haft mulighed for at stille ekstra spørgsmål til, men det får vi nu.

Undervisningsministeren står, hver gang vi taler om disse ting, op og fortæller højt og flot, remser op, at vi har hist og vi har pist og vi har her og vi har dér, men der er som regel ikke ret meget i det, og det tror jeg også vil vise sig denne gang.

Det kan godt være, at de ledige får 7.000 pladser i stedet for 5.000, siger ministeren. Ingen dokumentation! Heller ingen dokumentation for, at de kan få de 5.000 pladser, og hvordan de passer og hvordan de matcher med de lediges forudsætninger. Vi ved det ikke. Man har haft syv måneder til at prøve at finde ud af det i, men man har ikke gjort noget ved det, og så kommer man her og vil fortælle os, at vi ikke kan gøre det på en uge og heller ikke på 14 dage. Men vi har fået et helt klart svar i arbejdsmarkedsudvalget af statsministeren om, at det vil blive klaret måned for måned at skabe de uddannelser, der skal laves. Det er flotte armsving, man foretager i næsten hvert andet svar, vi får i udvalget. De uddannelser, der bliver stillet til rådighed, skal have en sådan karakter, at de langtidsledige har gode muligheder for beskæftigelse efter uddannelse.

Så er der de store armsving, man foretager med enkeltfagskurserne og folkehøjskolerne. Må jeg have lov at spørge ministeren: hvad er det, man uddanner sig til? Hvad er det, man sigter på på dette område? Hvad er det for nogle gode beskæftigelsesmuligheder, der kommer ud af det? Jeg tror, at ministeren har nogle forestillinger, som ikke hører hjemme i denne verden, om, hvad en stor del af de uddannelser, som påstås stillet til rådighed, giver mulighed for. Der er andre ud-

mærkede og gode uddannelser, det skal erkendes.

Ministeren sagde, at helt hen i januar kan vi sætte folk i gang. Ja, det er rigtigt. Hvis de kommer i gang i januar, kan de få ydelse i indtil to år. Ja men hvad er det for uddannelser, der starter 1. januar? Der er formentlig nogle enkelte inden for de tekniske skoler. Er der enkeltfagskurser nogen steder, der går i gang? Er der folkehøjskoler? Ja, måske nogle steder. Men der er stort set ingen af de erhvervs kvalificerende kurser, der går i gang på det tidspunkt. Derfor er tidspunktet for fejlet, som man sætter det i gang på. Vi kan selvfølgelig også undersøge i udvalget, hvordan det problem kan tackles.

Jeg tror, at det trods undervisningsministerens lidt naive optimisme også på dette område vil vise sig at slå fejl. Men da man hænger så voldsomt i for at gennemføre dette med de alvorlige konsekvenser, der er for de langtidsledige, får vi desværre nok ingen anden mulighed for at konstatere, at det er slået fejl. Man vil ikke undersøge det ordentligt, og man vil ikke dokumentere det ordentligt.

Formanden (Svend Jakobsen):

Med udgangspunkt i nogle forespørgsler skal jeg oplyse, at det er min hensigt at lade holde en middagspause ca. kl. 18 af en time til fem kvarters varighed.

Estrup (RV):

En stor del af den debat, vi har haft her, har drejet sig om ønsket om at få udsat tredjehåndlingen og benytte grundlovens § 41. Det har drejet sig om, hvorvidt det er nye problemer, vi har fået på bordet i forbindelse med ændringsforslagene, eller det er velkendte problemer. Jeg skal prøve på at resumere mit indtryk af de ting, der nu har været rejst i debatten.

Vi har beskæftiget os en del med det, der hedder spørgsmål 225, og med, hvad realiteterne er for dem, der måtte afslutte et arbejdstilbud efter 1. juli. Det drejer sig om, hvordan man er stillet ved en hvilken som helst overgangsfrist, en hvilken som helst deadline, der måtte blive sat mellem arbejdstilbuddet i dets nuværende udformning og den fremtidige udformning med uddannelses tilbud. Det har altså intet som helst at gøre med spørgsmålet om de ændringsforslag,

[Estrup]

der er stillet, eller med den nye udformning, man mener at forslaget nu har fået. Det synes jeg er værd at pointere. Det gør selvfølgelig ikke spørgsmålet mindre interessant. Jeg synes, det er udmærket, at vi får det besvaret og får det uddybet, men det har intet at gøre med de nye ting, der er kommet på bordet.

Det næste, jeg gerne vil opholde mig ved, er de bemærkninger, hr. Svend Auken kom med, også som et forsøg på at forklare, hvorfor man ønskede at anvende grundlovens § 41.

Når hr. Svend Auken fremsætter sine begrundelser, sker det på en indtrængende måde, som næsten får én til at tro, at det også er realiteten. Jeg vil da også gerne tro, at sådan er det, at sådan synes hr. Svend Auken at situationen er, at man skal have dette nye belyst. Men jeg må sige, hr. Svend Auken, at det, som er den egentlige prøvesten på, om det er det nye system, der volder vanskeligheder, er logikken i det. Der blev opridset to typer af spørgsmål, som det var nødvendigt at få besvaret her under udsættelsen mellem anden og tredje behandling.

Det ene var en række detailspørgsmål, og de to, som blev fremhævet, var dem, hr. Kaj Poulsen havde stillet. Det ene vedrørte tidsfristerne. Det har vi nu fået undervisningsministerens svar på. Jeg kan i øvrigt sige, at allerede spørgsmål 104 rummede de svar, undervisningsministeren gav. Det er altså besvaret. Det andet var spørgsmålet om iværksætterydelsen. Det har været besvaret adskillige gange under udvalgsarbejdet, og det er adskillige gange fremhævet, at der ikke er noget behov for at fastlægge særlige regler om iværksætterydelsen.

Det er muligt, at der er andre detailspørgsmål, men fælles for dem er, at de er knyttet til den oprindelige udformning af teksten, sådan som den blev fastlagt i december, og intet har med ændringerne her i maj at gøre.

Det andet, hr. Svend Auken fremhævede, var, at der var en række overordnede politiske spørgsmål, som skulle afklares. Det var præcis de samme spørgsmål, jeg behandlede i min ordførertale i første runde, og jeg mener med al ønskelig tydelighed at have påvist, at det er spørgsmål, vi har fået belyst, så langt det er rimeligt muligt.

Det eneste, man kan sige, er, at hr. Svend Auken ikke har fået tegnet det danmarkskort,

som han efterlyste, hvert fald ikke i alle de detaljer, man kunne forestille sig et sådant danmarkskort tegnet i. Men spørgsmålet er, om ikke man bør sætte grænsen et sted, nemlig præcis dér, hvor man spørger sig selv: hvad er det, de langtidsledige ønsker? Hvordan skulle nogen herinde bedre end det, vi ved på grundlag af Nordjyllandsundersøgelsen og andre tilsvarende stikprøveundersøgelser, kunne sige noget om, hvad de langtidsledige ønsker? Det kan vi først sige, når ordningen har kørt et stykke tid, hvor vi i praksis har undersøgt det.

Vi vil ikke være i stand til i alle detaljer at tegne dette danmarkskort på nuværende tidspunkt. Det vil vi ikke være, om vi så udsætter det 10 dage, 14 dage, en måned. Det forudsætter, at ordningen er kommet i gang. Det synes jeg at hr. Svend Auken bør erkende. Han har jo trods alt en fortid og vil som samfundsvidenskabelig forsker vide, at sådan er situationen, uanset hvad vi måtte gøre os af anstrengelser herinde. Uanset hvor mange svar vi får på spørgsmål i de 10, 12, 14 dage, vi nu har til vores rådighed, vil vi ikke kunne tegne det danmarkskort i alle detaljer, men vi har allerede væsentlige træk af danmarkskortet, nok til, at vi kan starte ordningen, sådan som den her ligger skitseret. Det synes jeg er værd at understrege.

Derfor må jeg konkludere, at det godt kan være, at man synes, man har behov for ekstra tid til at behandle disse forslag; det er også muligt, at vi kan få stillet fornuftige spørgsmål, men realiteten er, at det er spørgsmål, som intet har med de ændringsforslag at gøre, som nu er kommet på bordet.

Fru Elisabeth Bruun Olesen spurgte mig på et tidligere tidspunkt, hvad de radikale ville gøre, i det øjeblik det viste sig, at tusinder kom på nedsatte dagpenge, fordi de faktisk ikke fik arbejde efter at have fået en uddannelse. Det spørgsmål har jeg tidligere svaret på her fra talerstolen, og jeg har sagt, at når vi har en revisionsparagraf i loven, så er det præcis fordi vi ønsker en mulighed for at se, hvordan ordningen fungerer. Hvis ordningen ikke bliver en succes, skal den heller ikke fortsætte. Det gælder naturligvis både uddannestilbuddene og de nedsatte dagpenge; de to ting hænger naturligvis sammen. Derfor vil vi naturligvis ikke kunne acceptere en situation som den, fru Elisabeth Bruun Olesen skildrede.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes, hr. Estrup skal have at vide, at de ufravigelige krav, hr. Estrup har stillet i hele denne sag, nemlig at der skal være uddannelsespladser nok, at de skal matche med de lediges forudsætninger, og at de skal være geografisk rigtigt placerede, skal vi selvfølgelig have bevis for at hr. Estrup har fået hjem. Det er da klart, det er vi nødt til.

Når hr. Estrup siger, at spørgsmål 225 intet har med det nye forlig at gøre, så kan jeg garantere for, at det har det. På baggrund af den forligstekst, vi har fået forelagt i udvalget, har vi stillet spørgsmålet ud fra følgende sætning: »I den forbindelse skal det understreges, at loven skal til revision i folketingsåret 1986-87, dvs. inden de første ledige i januar 1988 i givet fald kommer på forlængede dagpenge.« Det er den sætning, der har fået os til at stille det spørgsmål.

Spørgsmålet lyder altså: kan ministeren bekræfte, at langtidsledige, som har afsluttet deres arbejdstilbud 2. juli 1985 uden at have haft mulighed for at opnå 1.040 timers arbejde, på grund af sygdom, ferie osv., vil kunne komme på nedsatte dagpenge tidligere end 1. januar 1987? Det har ministeren bekræftet. Det står i svaret på spørgsmål 225. At hr. Estrup slår over på side 2 i svaret, som omhandler det stik modsatte, nemlig folk, der er kommet ud af jobtilbud efter 1. juli 1985, kan vi da ikke gøre for. Der er altså svaret bekræftende på det spørgsmål, der er stillet; folk kan 2. juli 1985 komme på forlængede dagpenge. Sådan er det, og det er på baggrund af det forlig, der er indgået, at dette spørgsmål er stillet.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg forstår ikke rigtig, at hr. Estrup bliver polemisk på nuværende tidspunkt.

Når vi har ønsket at få dette tilbage til udvalgsbehandling og få god tid til tredjebehandlingen af det, er det, fordi vi har stillet nogle spørgsmål, og nogle af disse spørgsmål indledte vi med ordene »med henblik på et senere samråd«. Vi har aldrig kunnet få det senere samråd, for der var lukket af for det.

Hr. Estrup skal ikke stå her og sige, at det ikke har med det nye forlig at gøre. Alle de

spørgsmål, der er stillet efterfølgende, har med det nye forlig at gøre. Jeg kan egentlig ikke forstå, at hr. Estrup ikke i sit eget partis interesse er meget optaget af at få afklaret, om nogen kommer på graduerede dagpenge inden 1988 – for det er jo forligsteksten fra de radikale, som jeg nu har erfaret at andre også har været optaget af. Det, der ligger i den revisionsparagraf, er netop, at man skal forhindre, at nogen kommer på graduerede dagpenge, hvis ikke man kan opfylde det øvrige i denne lov.

Det er just det, vi har spurgt om hele tiden, efter at forliget er indgået. Jeg har spurgt arbejdsministeren. Han har indtil nu valgt ikke at svare. Jeg prøver én gang til – jeg er optimist og bliver ved med at være det – om ikke arbejdsministeren vil svare mig, at såfremt nogle skulle komme på graduerede dagpenge inden 1988, så vil der blive grebet ind øjeblikkelig. Det er det, forliget med det radikale venstre handler om. Det var det ene, der kaldte mig herop.

Det andet var for at sige til hr. Estrup: jeg har tidligere snakket om de uddannelsespladser, vi har erfaring for ikke var til stede, da der var tale om det første forlig. De er heller ikke til stede i det andet forlig, og det vil vi meget gerne give mulighed for at få afklaret.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

En bemærkning til arbejdsministeren, der sagde meget flot, at hvis man ønskede at spare penge af hensyn til statsfinanserne, så ville man nok have foreslået at sætte dagpengene til de arbejdsløse ned.

Ministeren har lykkeligt glemt, at det første lovforslag, ministeren overhovedet lagde på folketingets bord, var forslaget om at sætte dagpengene ned. Efterfølgende har man fastfrosset satserne med det resultat, at realværdien af dagpenge og efterlønsatser nu er udhulet med 17 pct. Der er altså sparet ganske betydelige beløb på dagpenge, og man følger det altså op med de to forslag, vi her taler om, og som blev til ved en sparerunde i finansministeriet.

Hr. Estrup siger, at det er umuligt at sige amt for amt, hvor mange pladser der er til rådighed i forhold til, hvor mange ledige der er. Det eneste, socialdemokratiet har ønsket, er at få at vide ganske konkret: hvad kan

[Svend Auken]

arbejdsformidlingen 1. juli i år sige til folk om, hvilke uddannelsesmuligheder der er i deres amt? Så siger hr. Estrup: vi har jo Nordjyllandsundersøgelsen, og den var pragtfuld læsning, for den viste virkelig noget om behovet osv. Ja men hvad viste Nordjyllandsundersøgelsen også? Den viste, at ingen af forudsætningerne om tilvejebringelse af uddannelsespladser var til stede i det nordjyske område. Så er det, vi i al beskedenhed gerne vil have at vide: er det i mellemtiden kommet i orden? Og vil det komme i orden? Og vil undervisningsministerens mirakel med bespisningen i ørkenen rent faktisk ske?

Hr. Estrup siger, at man ikke kan forlange, at udvalget ligefrem skal besvare spørgsmål om virkningen af det nye forslag. Hvad er det for en utidig indblanding i ting, som burde afgøres alene i forligspartiernes kreds? Hvad har hr. Estrup haft? Månedlange forhandlinger med undervisningsministeren om de selv samme spørgsmål, som offentligheden og folketetinget nu ønsker besvaret. Skal der alene gælde rettigheder for 10 medlemmer af den radikale gruppe, men ikke for det øvrige folketing med hensyn til at få klarlagt konsekvenserne af det, man nu lægger frem?

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Jeg vil da gerne med det samme glæde hr. Svend Auken med at sige, at der ikke har været månedlange forhandlinger mellem regeringen og det radikale venstre om dette. Der har faktisk ingen forhandlinger været før lige op til den endelige udformning. Det er bare til hr. Svend Aukens information.

Dernæst vil jeg sige, at det, som sagen drejer sig om, ikke er, at problemerne er væsentlige, og at det er fint, at vi får dem belyst. Det er vi meget enige i. Det er til fru Lilli Gyldenkilde. Det er spørgsmålet om, at vi har behandlet de problemer i et halvt år, og det kan godt være, at vi skulle behandle dem nogle måneder eller et halvt år til eller noget lignende, men vi må jo stoppe et eller andet sted, hvis vi vil gennemføre noget i dette ting. Det gælder dette lovforslag som andre lovforslag.

Vi mener, at en række af disse problemer er meget grundigt belyst. Hvis man kunne sige, at helt nye problemer er kommet op til

overfladen, var det rimeligt at bruge grundlovens § 41, det kunne i hvert fald begrundes, men det er der ikke. Det er kendte problemer, der er taget op. De er måske ikke taget op tidligt nok, men der har jo været et halvt år.

Det var muligvis en fortaleselse, når hr. Kaj Poulsen sagde, at det drejede sig om arbejdstilbud afsluttet inden 1. juli. For dem gælder jo de nuværende regler. Det kan ikke være det, vi snakker om her. Jeg synes, vi skulle se at få diskussionen ned på et fornuftigt niveau.

Endelig vil jeg sige, at vi her har at gøre med en række ændringer, der bl.a. vedrører det danmarkskort, hr. Svend Auken har snakket om. Jeg synes, at vi må gøre hinanden klart, at vi ikke kan vide præcist, hvad den enkelte langtidsledige vil søge. Det var det, jeg sagde. Det havde intet at gøre med uddannelsespladsernes fordeling.

Formanden:

Rækken af korte bemærkninger er ikke ubegrænset.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg forstår, at der alligevel sker fremskridt undervejs i behandlingen af denne sag, og at vi nu har de radikale med på at få opgjort amt for amt, hvad der er til rådighed af uddannelsespladser, hvilke uddannelsespladser der vil blive til rådighed i forhold til antallet af ledige, og oplysninger om deres kvalifikationer. Det er klart, at der er usikkerhed om deres ønsker og præferencer. Der må vi selvfølgelig tage udgangspunkt i Nordjyllandsundersøgelsen.

Vi må blot have det landkort tegnet op, som under alle omstændigheder skal laves, når man skal til at vejlede ude i de enkelte områder om, hvad der er til rådighed. Det er tal, der må foreligge, og som bare skal oversendes til udvalget. Jeg vil gerne sige hr. Estrup tak for, at han ikke i det spørgsmål vil blokere mindretallets mulighed for at få klarlagt konsekvenserne.

Hvis det er rigtigt, hvad hr. Estrup har sagt, at regeringen og det radikale venstre først gik i gang med at forhandle denne sag nogle få dage før den 22. maj, så er dette folketing i sandhed blevet meget, meget dår-

[Svend Auken]

ligt behandlet. Man har haft måneder til at afklare problemerne inden for flertallet. I måneder har man vidst, at det oprindelige lovforslag ikke kunne gennemføres på sine egne forudsætninger. Og så aftaler man op til de sidste travle dage i folketinget disse ændringsforslag, og så skælder man oven i købet ud på oppositionen for, at den vil have klarlagt, hvad det er, man er blevet enige om, hvilke konsekvenser der tegner sig af det, man er blevet enige om.

Er det virkelig i overensstemmelse med det, statsministeren har lovet folketinget, nemlig at tilrettelægge arbejdet herinde sådan, at vi kunne komme hjem 31. maj?

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Dertil synes jeg godt det kan siges, at da man lukkede for spørgsmål 15. maj, manglede der besvarelser af 45 spørgsmål, som havde ligget ganske længe i ministerierne.

Nu har jeg været oppe og tale om svaret på spørgsmål 225. Hr. Estrup siger, at det er noget med før den 1. juli osv. Det, det drejer sig om, er, at hr. Estrup og hans parti har indgået et forlig, og man konstaterer i forligsteksten, at ingen kommer på nedsatte dagpenge før efter 1. januar 1988.

Må jeg have lov til at spørge: kan hr. Estrup bekræfte, at svaret på spørgsmål 225 fortæller, at langtidsledige kan komme på nedsatte dagpenge i juli måned 1985? Vil hr. Estrup bekræfte det? Så lad os lade være med at slås om, hvorvidt der står »før« eller »efter« i det spørgsmål. Svaret går ud på, at folk i realiteten kan komme på nedsatte dagpenge allerede i 1985. Kan det bekræftes?

(Kort bemærkning).

Estrup (RV):

Til det sidste skal jeg blot sige til hr. Kaj Poulsen, at det, svaret går ud på, er, at de regler, som gælder i dag, fortsat gælder.

Hr. Svend Auken undrede sig meget over den forhandlingssituation, der havde været om dette. Ja, hr. Svend Auken, vi har som andre af folketingets partier deltaget i udvalgsarbejdet, stillet vore spørgsmål og lavet vores arbejde på den måde.

Formanden:

Jeg sagde før, at de korte bemærkninger ikke var ubegrænsede. Nu forstår jeg, at vi udvider kredsen.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Tak. Jeg synes, at hr. Kaj Poulsen i den grad søger at manipulere, idet han spørger, om det er muligt at komme på forlængede dagpenge i juli måned. Det er muligt, men hr. Kaj Poulsen skal være klar over, hvad han også godt ved, at alternativet til den eksisterende ordning er bistandsloven. Det synes, som om hr. Kaj Poulsen i dag har anlagt den attitude, at det er mere fordelagtigt for de langtidsledige at komme på bistandsloven fremfor på forlængede dagpenge.

Formanden:

Hr. Kaj Poulsen for en kort bemærkning, og derefter går vi til ordførerne.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg kan forstå, at hr. Tørnæs ikke har hørt mit indlæg.

Det, der sker ved dette lovforslags gennemførelse, er, at man fratager kommunerne tilskyndelsen til at sørge for, at folk får 1.040 timers arbejde, fordi de kommer på forlængede dagpenge. Hvis ikke man havde gennemført dette lovforslag, ville det have fortsat som hidtil: kommunerne ønsker ikke, at folk skal ind i bistandssystemet, men sørger for, at de får de manglende timer, hvis de har været syge, haft ferie el. lign. Det er det, der er baggrunden for spørgsmålet. Man har fuldstændig fjernet kommunernes tilskyndelse til at fortsætte på denne måde, for nu går folk jo over på det graduerede dagpengesystem.

Når hr. Estrup ikke kan læse dette forslag, lad mig så læse tredje afsnit i svaret op:

»Efter lovforslagene vil et medlem i en tilsvarende situation få forbedret sin stilling, idet dagpengereften forlænges, selv om dagpengene udbetales med 70 pct. og derefter med 55 pct. af det højeste dagpengebeløb.«

Kan det siges mere tydeligt, at folk allerede i 1985 kommer på graduerede dagpenge? Jeg ved ikke, om man skal prøve at klippe det ud, men det står ganske tydeligt, og det

[Kaj Poulsen]

er en ny situation. Det er ikke en situation, folk er i under det nuværende system, idet kommunerne er skubbet ud af systemet.

Formanden:

Vi går til ordførerne. Fru Lilli Gyldenkilde.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det ville være rart, om vi i det mindste kunne holde os til, hvordan virkeligheden ser ud, og prøve at sætte de svar, vi får, ind i virkeligheden. Det ville hjælpe meget, når vi diskuterer disse ting. Det er hr. Tørnæs' bemærkninger, der får mig til at sige det.

Se, virkeligheden er den, at mangler et medlem af en A-kasse i dag to måneder i at nå op på sine 1.040 timer for at kunne modtage dagpenge, så finder man et arbejdstilbud for de to måneder, sådan at man sikrer, at vedkommende ikke ryger over på bistandshjælp. Sådan er virkeligheden derude. Det forhindrer man nu ved at sige, at de ikke må få et nyt arbejdstilbud, nu kan de få et uddannelsestilbud. Så har man forhindret det, og keine Hexerei, nur Behändigkeit er man sat over på graduerede dagpenge. Det er den skinbarlige sandhed, og derfor er det, vi er så optaget af at få lov til at stille spørgsmål og få forklaret, hvordan virkeligheden ser ud, for tilsyneladende vil man ikke give sig fra de borgerlige ordføreres side. Man har indgået et forlig med det radikale venstre, som lyder: »Der er ingen, der skal gå på graduerede dagpenge før 1988«, og tilmed har man indføjet en revisionsparagraf. Flere i dag har gjort opmærksom på, hvor vigtig den er, netop fordi man vil sørge for, siger man, at ingen går på gradueret sats.

Ja men så er det altså helt urimeligt at argumentere, sådan som hr. Tørnæs gjorde det før, og sige, at faktisk redder man folk fra bistandshjælpen. Det er pjatsnak. Man gør det modsatte, man sætter dem på graduerede dagpenge.

Det er også forkert af hr. Estrup at sige, at det ikke er nye ting, vi diskuterer. Det, jeg her har skitseret, er en ny ting, hr. Estrup. Og hr. Estrup må give mig ret i, at jeg nu har spurgt arbejdsministeren fire gange, om ikke arbejdsministeren vil svare på, at ingen kommer på graduerede dagpenge før 1988, og at

der, ifald der er nogen, der kommer det, vil blive grebet ind med det samme.

Uden videre skulle svaret jo kunne være ja, hvis man er overbevist om, at det er rigtigt, at ingen kommer på graduerede dagpenge. Men sandheden er – da ministeren jo har underskrevet det svar, som vi her diskuterer – at ministeren jo godt ved, at der kommer nogen på graduerede dagpenge i 1988, og jeg håber, ministeren vil komme op og sige det, for ministeren sidder dernede og nikker, men det kan altså ikke høres nogen steder.

Men når forligets tekst går ud på, at det er der ingen der må, så må vi da have lejlighed til at få dette her lavet om, og hr. Estrup og hele det radikale parti må da være interesseret i, at det bliver lavet om. Ellers er det noget pjat at gå ud og sælge det på, at ingen kommer på gradueret sats, når fakta er, er det er der.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Ja men fru Lilli Gyldenkilde ved godt, at virkeligheden er den, at hvis en langtidsledig af den ene eller den anden grund ikke gennemfører sit jobtilbud, kommer vedkommende på bistandshjælp, for så ophører retten til at få dagpenge. Med den ordning, som indføres nu, går vedkommende ikke på bistandshjælp, men forlængede dagpenge, altså en klart fordelagtigere stilling for den langtidsledige efter vores opfattelse, men det er måske ikke en opfattelse, der deles af hverken fru Lilli Gyldenkilde eller hr. Kaj Poulsen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg skal sige til hr. Tørnæs, hvordan hverdagen fungerer, for det siver åbenbart ikke ind. Som det er i dag, er problemet med, at folk på grund af ferie og sygdom ikke har kunnet få de 1.040 timer, blevet stort; det skyldes først og fremmest arbejdsministeren, der har nedsat tilbudsperioden for de offentligt ansatte til 7 måneder.

I det omfang, der på grund af ferie, sygdom osv. ikke har kunnet opnås 1.040 timers arbejde, har kommunerne kunnet se en interesse i at forlænge jobtilbudsperioden, så de 1.040 timer blev opnået, således at ingen af

[Kaj Poulsen]

disse personer er kommet på bistandshjælp. Det, der sker nu, er, at man fratager kommunerne incitamentet til at forlænge jobtilbudsperioden, idet kommunerne nu kan se, at de ikke kommer over og belaster de kommunale kasser. Nu kommer de tilbage til arbejdsmarkedssystemet på 70 og 55 pct.-satsen, og det er baggrunden for, at disse mennesker er betydelig ringere stillet, end de er i dag.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

At der er stor uenighed mellem de borgerlige ordførere på den ene side og socialdemokratiet, VS og SF på den anden om, hvorvidt ændringerne betyder, at folk faktisk kan risikere at komme på nedsatte dagpenge før 1988, er åbenbart. Derfor er det da kun godt, at vi får tid til en udvalgsbehandling, der er ordentlig, mellem anden og tredje behandling, så man kan få af- eller bekræftet det, vi snakker om. Selv læser jeg det svar, vi har fået, således, at folk kommer på nedsatte dagpenge før 1988. Men lad os få det afklaret i udvalgsbehandlingen.

VS har sagt igen og igen, at vi er enige i, at arbejdsløse bør have lov til at tage også en kompetencegivende uddannelse uden at miste retten til dagpenge, og at de arbejdsløse for øvrigt burde have lov til det på et hvilket som helst tidspunkt i deres arbejdsløshedssperiode.

Vi har også sagt, at vi er 100 pct. uenige i, at endestationen skal være et liv på et niveau, som svarer til satsen for varig hjælp efter bistandsloven og i visse tilfælde endog under det niveau. Dagpengene på 55 pct. efter skat svarer sådan ca. til 3.400 kr., mens man som enlig på varig hjælp kan få 3.288 kr., og herudover har man ret til tillæg til lys og varme, en del af huslejen, fagforeningskontingent osv. Derfor er der nogle arbejdsløse, som kan risikere at komme til at leve en tilværelse på et niveau, der er under den varige bistandshjælp.

Men så har jeg forstået af hr. Estrups svar, som han har givet os indtil flere gange, og det er jo kun godt, fordi det så må stå så meget stærkere ved magt, at det ikke er meningen – selv om det står i loven, så er det altså ikke meningen – at der er nogen, der skal ende på de nedsatte dagpenge. Og hvis det viser sig, når loven skal til revision, at der er

mange tusinder, der gør det, så tager man det op, og det må man da holde de radikale fast på.

Regeringen taler om 15.000 uddannelses tilbud i år, men har ikke dokumenteret, at de arbejdsløses forudsætninger og uddannelses tilbuddenes indhold og geografiske placering passer sammen. Derfor har hr. Svend Auken talt så meget om det Danmarkskort, der burde være tegnet, før man overhovedet var begyndt på en sådan lovgivning.

Så kan det ikke nytte, at hr. Estrup gentager det, der står i redegørelsen om, at det først kan gøres, når de arbejdsløse har haft lejlighed til at tage stilling. Det lyder smukt og flot, men det er jo ikke reelt at sige det. Det kan de arbejdsløse jo ikke, hvis det skal hænge sammen med regeringens egen målsætning om, at arbejdsløse skal sluses over i uddannelser og kurser, der kan føre til job. Er det beskæftigelsesjob, de skal sluses over i, er det derfor ikke et spørgsmål om, at de reelt selv tager stilling. På et tidspunkt vil man vel også lave en negativliste, formoder jeg.

Så burde der, før man havde sat dette her i værk, være foretaget det, jeg snakkede om før, nemlig nogle meget grundige og meget tilbunds gående analyser af arbejdsmarkedets udvikling over hele landet amt for amt, så man vidste, hvordan behovene var, og hvordan de arbejdsløses kvalifikationer var set i forhold til det sted, de boede. Den undersøgelse mangler. Den mangler lige netop, og det kan ikke nytte, at man siger, at den nu er under udarbejdelse. Hvad hvis den viser et helt andet resultat end det, man formodede den ville vise? Hvor er man så henne i forhold til det, man trods alt er gået i gang med at planlægge?

Ifølge enhver logik i en planlægningssituation burde undersøgelser af den art selvfølgelig foretages, før man satte en omfattende lovgivning i gang; efter lovgivningens ord medfører den trods alt i alt fald i dag, at folk ender på de nedsatte dagpenge på et niveau, der svarer til bistandshjælpen.

Kofod-Svendsen (KrF):

Når jeg tager ordet i anden omgang, er det, fordi fru Lilli Gyldenkilde henvendte sig til mig angående revisionsparagraffen. Jeg vil gerne understrege, at det er alle fem partier,

[Kofod-Svendsen]

der står bag det forlig, hvor det udtrykkeligt fastslås, at der i folketingsåret 1986-87 skal ske en revision af loven. Det skal ske på baggrund af et erfarings- og vurderingsmateriale. Altså: man går i gang med noget nyt her, som skal evalueres, og så må man se, under hvilke betingelser loven skal fortsætte. Det er noget, alle fem partier står bag ved, og jeg er personlig meget glad for, at denne evaluering muligheden foreligger.

Det afgørende må nu være, at vi kommer i gang, at vi bruger de positive muligheder, der er, for at konvertere arbejdsledighed, sådan at man kommer i beskæftigelse ved at komme i gang med uddannelse. Det er udfordringen, det er muligheden. Det synes jeg vi skal gå i gang med.

Jeg synes også, vi skylder de arbejdsledige, at vi positivt udnytter muligheden fremfor stadig at finde, hvilke problemer der måtte kunne opstå eller ikke kunne opstå. Man kan blive så pessimistisk, at man slet ikke får noget positivt ud af det. Derfor vil jeg opfordre til, at alle satser på denne mulighed, som nu foreligger.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Når jeg kommer herop, er det, fordi jeg synes, jeg skylder fru Lilli Gyldenkilde et svar, selv om andre af ordførerne har været inde på spørgsmålet om, hvorvidt der er nogle, der kan komme på forlængede dagpenge før i 1988.

Vi har tilrettelagt ordningen således, at der skulle være uddannelsespladser nok, således at folk ikke på grund af en manglende uddannelsesplads skulle blive omfattet af lovforslag nr. L 110 om forlænget dagpengereget før januar 1988. Det vil være den helt dominerende hovedregel, og inden det tidspunkt vil så lovforslag nr. L 109 og L 110 have været til revision i folketinget.

Men så er der den diskussion, der har været på foranledning af et svar, jeg har givet til folketingets arbejdsmarkedsudvalg. Jeg skal prøve på at forklare, hvad det drejer sig om.

Lad os se på, hvordan reglerne er i dag. Hvis en person er på et arbejdstilbud og arbejdstilbuddet bliver afbrudt, har den langtidsledige under visse betingelser krav på at få forlænget sit arbejdstilbud, nemlig hvis perioden har været afbrudt af vejrliget, mid-

lertidige afskedigelser, søgne-helligdage, der ikke tæller som arbejde, overenskomstmæssige arbejdsstandsninger, sygdom og fravær på barnets første sygedag, hvor der er overenskomstmæssig ret hertil, lægedokumenteret sammenhængende sygdom i 4 uger eller mere, barselorlov, tvungen ferie samt afbrydelse uden løn, der er aftalt mellem den ansatte og arbejdsgiveren og godkendt af AF. Det vil så sige, at hvis man forlænger de gældende regler, kan det være, at personen når op på de berømte 1.040 timer. Hvis personen ikke gør det efter gældende regler, vil der ske det, at vedkommende kører ud i 2½ års perioden på dagpengeregetten, og det kan meget vel være sådan, at arbejdstilbuddet ligger i slutningen af dagpengeperioden, så dagpengeperioden udløber, når arbejdstilbuddet bliver afbrudt. Så vil vedkommende efter de gældende regler i dag komme på bistandshjælp.

Hvis vi så ser på det foreliggende forslag, hvad vil der så ske en person, der kommer i en lignende situation, og som får afbrudt sit arbejdstilbud? Nu vil arbejdstilbuddet præcis efter de regler, jeg har skitseret her, kunne forlænges med disse begrundelser. Og hvis man så stadig væk ikke når op på de 1.040 timer, hvad sker der så? Ja, så sker der det, at man kører 2½ år igennem på de almindelige dagpenge, og i stedet for at gå på bistandshjælp kommer man på de forlængede dagpenge, altså man bliver i dagpengesystemet, så i forhold til de gældende regler for denne gruppe af personer er det, mener jeg, en fordel, fordi man bliver i dagpengesystemet og ikke kommer på bistandshjælp. Men det kan så også bruges som et eksempel i debatten på, at man alligevel kan komme på forlængede dagpenge i juli 1988; det er sådan set bare en bedre ordning end den, der er gældende i dag.

Og så til spørgsmålet om, hvorvidt nu en kommune ikke ville være interesseret i, at folk skulle have forlænget arbejdstilbudsperioden. Det tror jeg ikke er rigtigt, for hvis kommunen skulle tænke økonomisk, ville kommunen jo under alle omstændigheder have en interesse i, at personen kom på dagpenge og ikke på bistandshjælp, og dermed også en interesse i at forlænge perioden, så vedkommende havde en chance for at komme op på 1.040 timer. For hvis vedkommende kommer ned på de lave satser, så kan man jo komme i den situation, at man fra

[Arbejdsministeren]

kommunens side skal yde bistandshjælp som supplerende hjælp. Derfor tror jeg fortsat, at kommunerne vil bidrage til at give visse supplerer til arbejdstilbudsordningen.

Det var et forsøg på at udrede de mere tekniske detaljer i forbindelse med disse ting.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Ministeren sagde – det tror jeg var en fortalelse – at en person, der alligevel ikke opnår de 1.040 timer, vil have de 2½ år og så derefter gå ned på de formindskede dagpenge. De 2½ år er der ikke, for de 1.040 timer er ikke opnået! Det er baggrunden for, at kommunerne selvfølgelig ikke er animeret til at prøve at holde disse mennesker i et jobtilbud, for kommunerne får ikke en ekstraudgift ud af at lade være. Under det nuværende system får de en ekstra udgift ud af at lade være med at give de manglende timer, og derfor får folk de manglende timer, og derfor kan vi også konstatere, at det er utroligt få, der kommer på bistandshjælp med det nuværende system.

Nu fjerner man altså den tilskyndelse til kommunerne ved at sige; ja men folk bliver jo forsøret, godt nok på 70 og 55 pct. Det er baggrunden for, at vi i fremtiden, måske allerede i år, vil se, at folk kommer på de nedsatte dagpenge.

Ellers var ministerens gennemgang rigtig, jeg tror bare, der var en fortalelse. Der er ikke 2½ års dagpenge, hvis man ikke har de 1.040 timer!

... (Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Den skal blive meget kort.

Jeg er glad for, at jeg fik svaret fra ministeren, fordi det viser, at der er nogle huller, som det radikale venstre i hvert fald ikke har været opmærksom på, og jeg håber, at vi på en eller anden måde på dette lille punkt, som dog betyder så meget for nogle mennesker, kan få stoppet dette hul, sådan at de få – for jeg tror, det er få, det alligevel handler om – ikke kommer i den situation, som jeg hele tiden har sagt de kan komme i. Det må være vigtigt for forligspartnerne at få stoppet det, men jeg skal sige tak for svaret i alt fald.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Jensen (V):

Det er jo en regel, at man ikke refererer fra udvalgs møder. Er det derfor, udvalgs mødet er henlagt til folketingssalen? For det er jo det, der foregår i dette øjeblik.

Som nogenlunde erfaren i arbejdsmarkeds spørgsmål vil jeg medgive, at der er en del uafklarede problemer, som det er forstandigt at drøfte i udvalget. Som nogenlunde erfaren parlamentariker synes jeg ikke, at man skal være forarget over, at der er bedt om ekstra møde i folketinget. Men så føjer jeg til, at så skal de 10–12 dage, der går, anvendes til et effektivt udvalgsarbejde med spørgsmål og svar, svar fra arbejdsministeren, så vi kan få afklaret en hel del af de detaljer, man står her og diskuterer i plenum. Det må være rigtigt at gøre det på den måde.

Jeg er ked af som parlamentariker, hvis jeg skal rejse hjem og sige, at der er sommerferie, og at man ikke kan få tingene rimeligt og ordentligt behandlet. For der er ting og forhold, der behøver en opløsning.

Og så vil jeg føje til: folketingets sommerferie er jo ikke grundlovsfæstet. Folketings-samlingen fortsætter, til vi mødes igen første tirsdag i oktober.

Jeg beder medlemmerne og udvalgsmedlemmerne og ordførerne om i denne situation, som debatten er foregået, hr. formand, at besinde sig på en respekt for parlamentet.

Formanden:

Ønsker flere at udtale sig – efter dette? Det er ikke tilfældet. (*Munterhed*). Så er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om arbejdstilbud til ledige. (Uddannelsesydelse og iværksætterydelse til ledige over 25 år). (Lovforslag nr. L 109).

Ændringsforslag nr. 1–6, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 3 og § 3 i den nye affattelse

[Formanden]

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Forlænet dagpengeret). (Lovforslag nr. L 110).

Ændringsforslag nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 4, § 3, således ændret, og ændringsforslag nr. 5 om indsættelse af en ny paragraf

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Anden behandling af lovforslag nr. L 200:

Forslag til lov om beskæftigelsesmuligheder for unge m.v.

(Fremsat 15/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 24/5 85).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Ole Vagn Christensen (S):

Dette lovforslag er en brik i det store spil med uddannelsespladser og praktikpladser, som regeringen spiller, et spil om penge, hvor regeringen først og fremmest ønsker besparelser og sætter dette hensyn over hensynet til de ledige, i dette tilfælde særlig de unge.

Siden regeringens såkaldte ungdomsprogram blev lanceret i februar 1984, er der sket meget. Ifølge dette program skulle der skabes op til 16.000 pladser, 12.000 nye uddannelsespladser og lære- og praktikpladser, hertil 2.000 pladser som resultat af forslaget om uddannelsesyndelse og andre 2.000 pladser i den private sektor.

Og så satsede regeringen endda meget på jobskabelsen; den skulle give 7.000 pladser ekstra, fra 19.000 til 26.000 – alt i alt fantastisk.

Men siden er det også gået ned ad bakke. Først begrænsede man midlerne til den offentlige jobskabelse, i 1984 med 240 mill. kr., hvilket betød tab af 3.000 pladser, og til gengæld regnede man så med en stigning i den private jobskabelse. Og hvordan gik det så? Ja, det holdt ikke længe. Allerede i sommeren 1984 greb regeringen ind imod den private jobskabelse, i første omgang ved en ramme, ved at fastsætte, at den skulle være bevillingsstyret. Ved den lejlighed sagde vi, at det var begyndelsen til enden for jobskabelsestanken, som regeringen indtil da havde taget med i sine opstillinger over den indsats, som man ønskede at gøre over for de ledige unge. Og der var nok af ledige unge. Det blev nemlig sagt i dagspressen, at 105.000 unge måtte nøjes med bistand. Det var altså situationen, men vi blev tilbagevist, ikke mindst af de radikale, som fastholdt deres positive indstilling til jobskabelsestanken. De radikale sagde endvidere: vi er garantien for, at disse 16.000 pladser tilvejebringes.

Men hvad var så næste skridt i nedskæringsfeltet? Ja, det var aftalen mellem regeringen og de radikale om at beskære det lovpligtige beløb pr. indbygger, som kommunerne skulle afsætte, og her tænker jeg på amtskommunerne, hvor man sparede 400 mill. kr.

Dernæst kom vi til hele det luftige spil, som vi har oplevet i dag omkring de luftige uddannelsestilbud til de langtidsledige. Det er jo det samme, når det drejer sig om det, der står i lovforslag nr. L 200, nemlig at der